

DENDERLEEuw MOREELSTRAAT

ARCHEOLOGIE NOTA

INTERGEMEENTELIJKE SAMENWERKING VOOR STREEKONTWIKKELING IN
ZUID-OOST-VLAANDEREN

GENTSESTEENWEG 1 B
9520 SINT-LIEVENS- HOUTEM
TEL 053 64 65 20

INFO@SO-LVA.BE
WWW.SO-LVA.BE

DENDERLEEuw MOREELSTRAAT

ARCHEOLOGIE NOTA – 2020G35

SILKE DE SMET, BART CHERRETTÉ

DOSSIERSAMENSTELLING

Silke De Smet, Bart Cherretté

PROJECT

Denderleeuw Moreelstraat – Archeologienota
(bureauonderzoek)
Projectcode:2020G35
Projectnaam: 18-DEN-MOR
SOLVA Archeologierapport nr. 200

OPDRACHTHOUDER

SOLVA
Projectteam: Archeologie
Gentsesteenweg 1B
9520 SINT-LIEVENS-HOUTEM
Tel: 053/64 65 20
info@so-lva.be

BEWAARPLAATS ARCHEOLOGISCH ENSEMBLE

Erkend onroerend erfgoeddepot SOLVA archeologisch depot
p/a Industrielaan 25b
9320 EREMBODEGEM
Tel: 053/64 65 36
archeologie@so-lva.be

WETTELIJK DEPOTNUMMER

D/2020/12.857/11

DOSSIERSAMENSTELLING

Voornaam Naam

Kaft:

Copyright: Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van SOLVA. Alle foto's, tenzij anders vermeld: © SOLVA.

INHOUDSTAFEL

Inhoud

1	SAMENVATTING.....	5
1.1	PLANMATIGE CONTEXT	5
1.2	WETTELIJK KADER	5
1.3	VRAAGSTELLING	5
1.4	ONDERZOEKSMETHODE.....	5
1.5	RESULTATEN	5
2	VERSLAG VAN RESULTATEN BUREAUONDERZOEK.....	8
2.1	BESCHRIJVEND GEDEELTE	8
2.1.1	AANLEIDING VOOR DE OPMAAK VAN DE ARCHEOLOGIE NOTA	10
2.1.2	BESCHRIJVING VAN DE GEPLANEDE WERKEN	10
2.1.3	DE ONDERZOEKSOPDRACHT	11
2.1.4	WERKWIJZE EN STRATEGIE VAN HET VOORONDERZOEK.....	12
2.2	ASSESMENTRAPPORT	14
2.2.1	METHODEN, TECHNIEKEN EN CRITERIA	14
2.2.2	CONSERVATIE-ASSESSMENT	14
2.2.3	DE LANDSCHAPPELIJKE LIGGING VAN HET ONDERZOEKSGBIED EN ZIJN OMGEVING	14
2.2.4	HET ONDERZOCHE GEBIED EN ZIJN OMGEVING IN ZIJN HISTORISCH KADER	23
2.2.5	HET ONDERZOCHE GEBIED EN ZIJN OMGEVING IN ZIJN ARCHEOLOGISCH KADER	30
2.2.6	EEN DATERING EN INTERPRETATIE VAN HET ONDERZOCHE GEBIED	30
2.2.7	DE VERWACHTING TEN AANZIEN VAN ARCHEOLOGISCH ERFGOED	31
3	BIBLIOGRAFIE.....	33
3.1	LITERATUUR.....	33
3.2	WEBSITES.....	33

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1 : Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied (bron: NGI; digitaal aangemaakt op 28/7/2020).....	8
Figuur 2: Topografische kaart (detail) met aanduiding van het projectgebied (bron: NGI; digitaal aangemaakt op 28/7/2020).....	9
Figuur 3: Kadasterkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018)	9
Figuur 4: Bodemkaart (algemeen) met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018)	14
Figuur 5: Quartairgeologische typeprofielkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018).....	17
Figuur 6: Tertiairgeologische typeprofielkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018).....	17
Figuur 7: DTM met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018)	18
Figuur 8: DTM (detail) met aanduiding van het projectgebied en hoogteprofielen (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018).....	19
Figuur 9: Hoogteprofielen genomen ter hoogte van het projectgebied (bron: SOVA; digitaal aangemaakt op 28/7/2018)	19
Figuur 10: Potentiële bodemerosiekaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018).....	20
Figuur 11: Bodemkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018)	20
Figuur 12: Bodemassociatiekaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018)	21
Figuur 13: Bodemgebruikskaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018)	21
Figuur 14: Bodembedekkingskaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018).....	22
Figuur 15: Recente luchtfoto uit 2019 met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018).....	22
Figuur 16: Uitsnede uit de Villaretkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018).....	24
Figuur 17: Uitsnede uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018).....	25
Figuur 18: Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018).....	26
Figuur 19: Uitsnede uit de kaart Vandermaelen met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018).....	27
Figuur 20: Uitsnede uit de Poppkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018).....	28
Figuur 21: Recente luchtfoto uit 1971 met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018).....	29
Figuur 22: Recente luchtfoto uit 1990 met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018).....	29
Figuur 23: CAI op GRB met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018).....	30

LIJST VAN FOTO'S

Foto 1: Zicht op het hoogteverschil van het projectgebied vanuit de Moreelstraat (bron: SOLVA).....	10
Foto 2: Zicht op het hoogteverschil op het projectgebied vanop de parking achteraan het projectgebied (bron: SOLVA)	11

LIJST VAN BIJLAGES

NUMMER BIJLAGE	ONDERWERP	AANMAAKSCHAAL	AANMAAKDATUM	BRONVERMELDING
BIJLAGE 1	Bestaande toestand van het projectgebied	1/150	Niet gekend	Gemeente Denderleeuw
BIJLAGE 2	Ontworpen toestand van het projectgebied	1/150	Niet gekend	Gemeente Denderleeuw
BIJLAGE 3	Dwarsprofielen van het projectgebied	1/100	Niet gekend	Gemeente Denderleeuw

1 SAMENVATTING

1.1 PLANMATIGE CONTEXT

Gemeente Denderleeuw plant de aanleg van een parking ter hoogte van de Moreelstraat. Daartoe zullen een aantal technische loodsen en garagewerkplaats gesloopt worden. De sloopwerken verlopen via een aparte vergunningsaanvraag.

1.2 WETTELIJK KADER

De zone bevindt zich buiten een beschermde archeologische site of archeologische zone, maar de oppervlakte van het projectgebied bedraagt meer dan 3000 m² en de ingreep in de bodem meer dan 1000 m².

Derhalve diende in uitvoering van **art. 5.4.1 3°** van het Onroerend Erfgoeddecreet d.d.12 juli 2013, een archeologienota te worden opgesteld ten behoeve van het indienen van de **omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen** voor de aanleg van een parking. Er zijn voor dit dossier geen vrijstellingen van toepassing op bovenvermeld artikelnummer.¹

1.3 VRAAGSTELLING

Het projectgebied bevindt zich **nabij de historische kern** van Denderleeuw en wordt dus gekenmerkt door een **hoge densiteit aan (historische) bebouwing**. De vraagstelling in dit geval richt zich vooral op de historiek van het terrein, de gebruiksgeschiedenis en de impact van de geplande werken. Dit bureauonderzoek gaat na of verder archeologisch (voor)onderzoek nodig is op basis van de huidige gegevens.

Het doel is informatie te verzamelen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site op het terrein, de karakteristieken en bewaringstoestand ervan, de relatie met het landschap, de waarde ervan en de wijze waarop met het terrein moet omgegaan worden bij de geplande bodemingrepen. Er wordt nagegaan of verder archeologisch (voor)onderzoek nodig is op basis van de huidige gegevens.

1.4 ONDERZOEKSMETHODE

Het uitgevoerde vooronderzoek omvatte een **bureauonderzoek**. Daartoe is enerzijds landschappelijk, historisch en archeologisch bronnen- en online beschikbaar gegeorefereerd kaartenmateriaal geconsulteerd en zijn eventuele (recente) verstoringen binnen het projectgebied geïnventariseerd, met het oog op het opstellen van een archeologisch verwachtingspatroon. Anderzijds is de impact van de werken op de ondergrond geëvalueerd. Deze impact werd afgewogen ten aanzien van het te veronderstellen verwachtingspatroon, op basis waarvan uiteindelijk een gemotiveerd advies kan opgesteld worden.

1.5 RESULTATEN

Gemeente Denderleeuw plant de **aanleg van een parking** ter hoogte van de Moreelstraat. Daartoe zullen een aantal technische loodsen en garagewerkplaats gesloopt worden. De sloopwerken verlopen via een aparte vergunningsaanvraag.

De zone bevindt zich buiten een beschermde archeologische site of archeologische zone, maar de oppervlakte van het projectgebied bedraagt meer dan 3000 m² en de ingreep in de bodem meer dan 1000 m². Derhalve diende in uitvoering van **art. 5.4.1 3°** van het Onroerend Erfgoeddecreet d.d.12 juli 2013, een archeologienota te worden opgesteld ten behoeve van het indienen van de **omgevingsvergunning voor**

¹ Het uit te voeren archeologisch onderzoek valt onder de toepassing van het Onroerend Erfgoeddecreet van 12 juli 2013, het Besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 betreffende de uitvoering van het Onroerend Erfgoeddecreet, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 4 december 2015 en de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en de rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 4.0 van 1 april 2019.

stedenbouwkundige handelingen voor de aanleg van een parking. Er zijn voor dit dossier geen vrijstellingen van toepassing op bovenvermeld artikelnummer.²

Het projectgebied bevindt zich in een landschappelijke zone met een archeologisch potentieel, dat vooral rond de dorpskern gedocumenteerd is. De gekende archeologische gegevens hebben aangetoond dat er nog geen archeologische sites gekend zijn op het projectgebied zelf. Het historisch kaartmateriaal toont echter wel aan dat er reeds sinds de helft van de 18e eeuw bebouwing aanwezig is op het projectgebied. De nabijheid van de kerk maakt dat deze zone tot de directe omgeving van de historische kern kan gerekend worden. De historische bebouwing moet verdwenen zijn naar het einde van de 19^e en vroege 20^e eeuw, aangezien het terrein in deze periode tijdelijk gebruikt is geweest als kerkhof. Dit kerkhof werd nog vóór de Tweede Wereldoorlog opgegeven, waarna de terreinen ingenomen werden voor bebouwing. In recentere periodes werden de terreinen tot slot volledig ingericht en grotendeels afgegraven met het oog op de aanleg van technische loodsen. De omliggende percelen lijken vooral gebruikt geweest voor bewoning en werden net zoals het projectgebied zelf in grote mate ingericht in de loop van de 20^e eeuw. Gelet op de hoge en ingrijpende mate van recente vergravingen (afbraak historische bebouwing, aanleg en ruiming kerkhof, herinrichting voor bebouwing en loodsen, ...) kan gesteld worden dat de ondergrond in zeer sterke mate is geroerd of zelfs is afgegraven, waardoor een eventueel archeologisch potentieel sterk aangetast is.

De parking zal in een terrasstructuur met 2 niveaus gerealiseerd worden. De parking zal uit drie parkeerstroken bestaan, aangelegd met waterdoorlatende klinkers, met inritten aangelegd in asfalt. Daarnaast wordt ook ruimte voorzien voor een aantal voetwegen, aangelegd met waterdoorlatende klinkers, gekaderd in een groene zone. De bestaande muur rondom de site zal behouden worden, maar zal worden verstevigd door middel van het plaatsen van keerwanden die verankerd worden in een gewapende betonnen sokkel. Daarnaast zal er, om tegemoet te komen aan de hoogteverschillen op het terrein, over een grote oppervlakte grond aangevuld worden voor de realisatie van de bovenste parking (2741m³). Op het lager gelegen deel van het terrein zal daarentegen een beperkte hoeveelheid grond afgegraven worden (360,25m³).

Er zijn een aantal gegevens die het mogelijk maken om de verwachting ten aanzien van archeologisch erfgoed in te schatten. Ons baserend op landschappelijke gegevens, cartografisch materiaal en historische bronnen kunnen we in deze fase een hypothetisch **verwachtingspatroon** formuleren voor het projectgebied.

- Het projectgebied ligt aan de rand van de historische dorpskern van Denderleeuw. De omliggende percelen lijken voornamelijk gebruikt geweest te zijn voor **bewoning**.
- Er zijn **geen archeologische sites gekend binnen het projectgebied**. In de ruimere omgeving werden zijn wel sporen van vroegere menselijke activiteit aangetroffen uit de Romeinse periode en middeleeuwen.
- Op basis van de historische kaarten kunnen we stellen dat de **huidige straattracés** in de omgeving deels **teruggaan tot minstens de 18de eeuw** (en wellicht vroeger). Binnen het projectgebied staat sinds het midden van de **18e eeuw tot het midden van de 19e eeuw bebouwing** gekarteerd. Deze bebouwing moet ten laatste gesloopt zijn in de late 19de - vroege 20ste eeuw, aangezien het terrein in deze periode tijdelijk gebruikt is geweest als kerkhof.
- Het projectgebied zelf en de aansluitende omgeving is na opgave van het kerkhof ten slotte in de loop van de twintigste eeuw **in zeer sterke mate ingericht**, met name door de heden **nog bestaande bebouwing** en verharding. Daarbij werd de natuurlijke helling deels afgegraven en de aanwezige loodsen deels in de helling aangelegd.
- Er kan redelijkerwijze aangenomen worden dat bovenvermelde intensieve ingrepen de originele bodem tot grote diepte zwaar heeft aangetast (afbraak, inrichting en ruiming van begraafplaats, herinrichting met afgraving, herfunderingen, verharding, ...).
- De geplande werken omvatten de **aanleg van een parking**, nadat de huidige bebouwing gesloopt is. Hiertoe zal 2741m³ grond aangevuld moeten worden aan de noordelijke kant van het terrein, en ca.

² Het uit te voeren archeologisch onderzoek valt onder de toepassing van het Onroerend Erfgoeddecreet van 12 juli 2013, het Besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 betreffende de uitvoering van het Onroerend Erfgoeddecreet, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 4 december 2015 en de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en de rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 4.0 van 1 april 2019.

360m³ afgegraven worden aan de zuidelijke kant om de terrasstructuur te realiseren. Daarnaast wordt de bestaande muur tussen beide niveaus verstevigd met keerwanden en worden inritten, parkeerstroken, voetwegen en groene zones aangelegd. Naar verwachting zal dit **geen bijkomende impact ten opzichte van de reeds bestaande verstoring** impliceren, gelet op de reeds sterke inrichting die het projectgebied heeft ondergaan.

Aangezien de geplande werken een **bodemingreep** hebben in een **reeds zeer sterk ingericht terrein**, kan redelijkerwijze aangenomen worden dat er binnen het gabarit van de werken **amper tot geen kennisvermeerdering kan verwacht worden. Verder archeologisch vooronderzoek is dan ook niet aangewezen is. Dit advies stelt noch de** initiatiefnemer, noch zijn (onder)aannemers vrij van de in artikel 5.1.4 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 bedoelde meldingsplicht.

2 VERSLAG VAN RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

2.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE

Projectcode: 2020G35

Sitecode: 20-DEN-MOR

Wettelijk depotnummer: D/2020/12.857/11

Naam en erkenningsnummer erkende archeoloog: SOLVA OE/ERK/Archeoloog/2015/00038

Locatie:

Oost-Vlaanderen, Denderleeuw, Moreelstraat

punt 1: x= 129565.39360067806,y= 174548.9119720985,

punt 2: x= 129955.15162152487,y= 174767.42110504114

Kadastrale gegevens:

Denderleeuw afdeling 1, sectie A, perceel 1410C

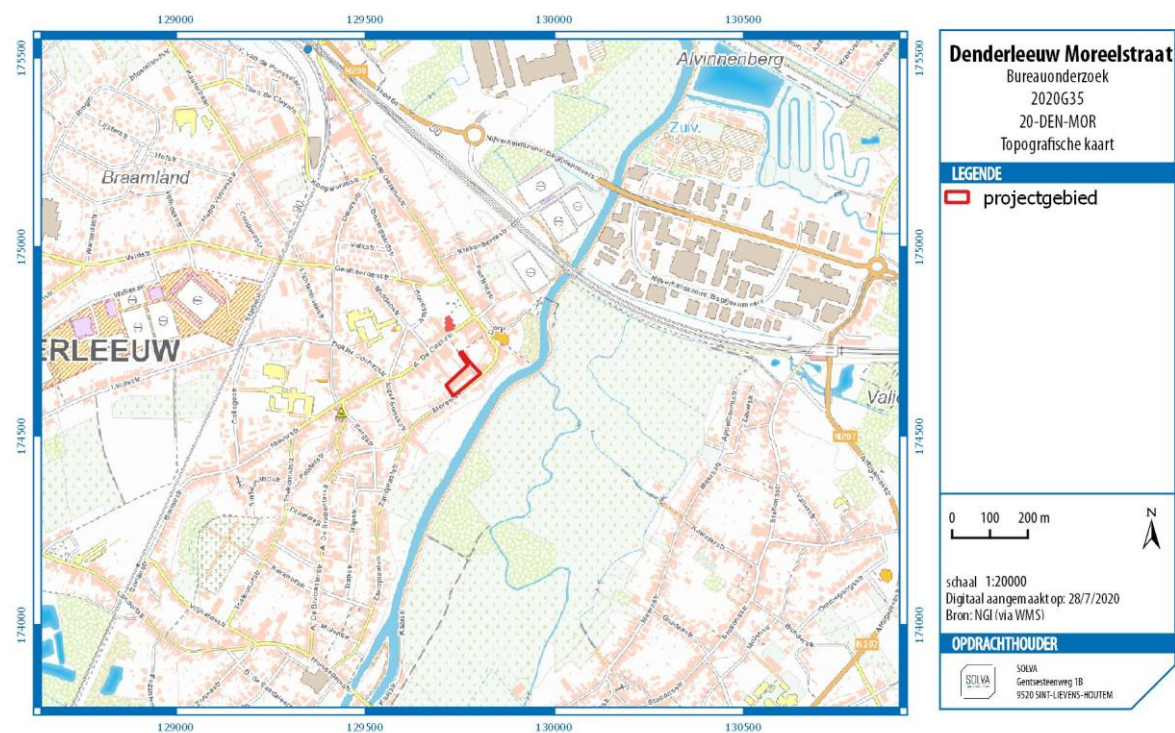
Topografische kaart: zie figuur 1 en 2

Betrokken actoren en specialisten:

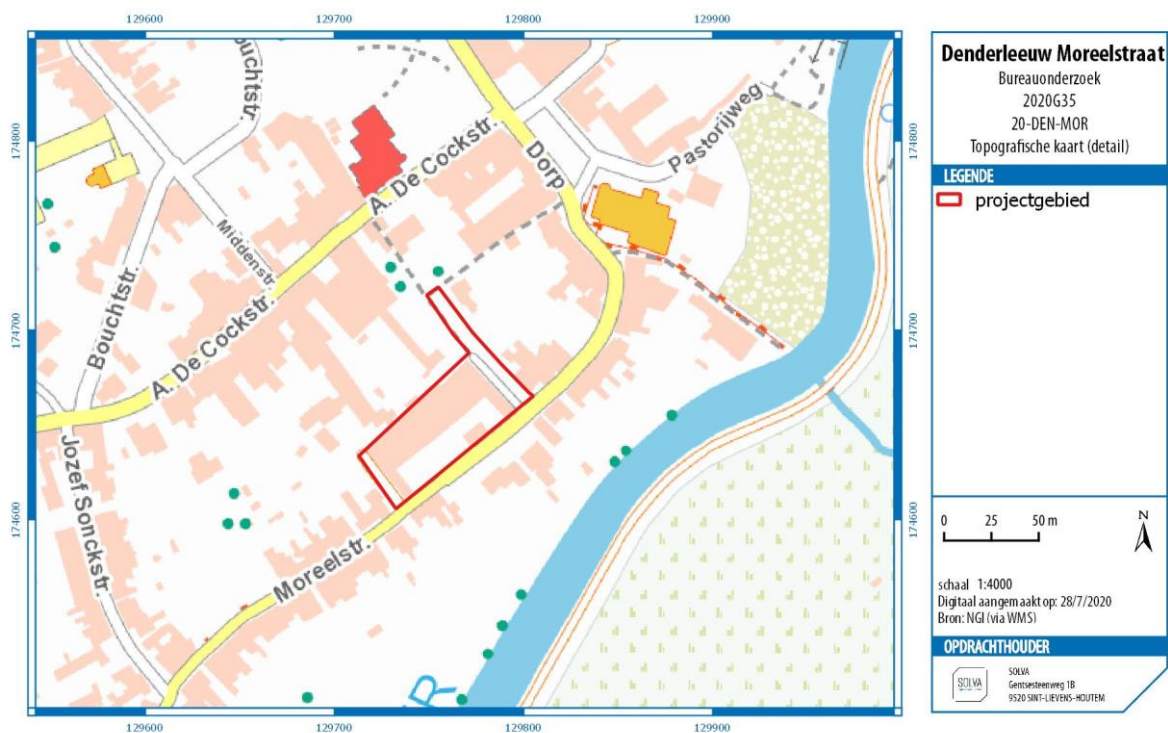
- Erkend archeoloog: Silke De Smet
- Tekst: Silke De Smet
- Kaartmateriaal: Silke De Smet
- Redactie: Bart Cherretté

Wetenschappelijke advisering:

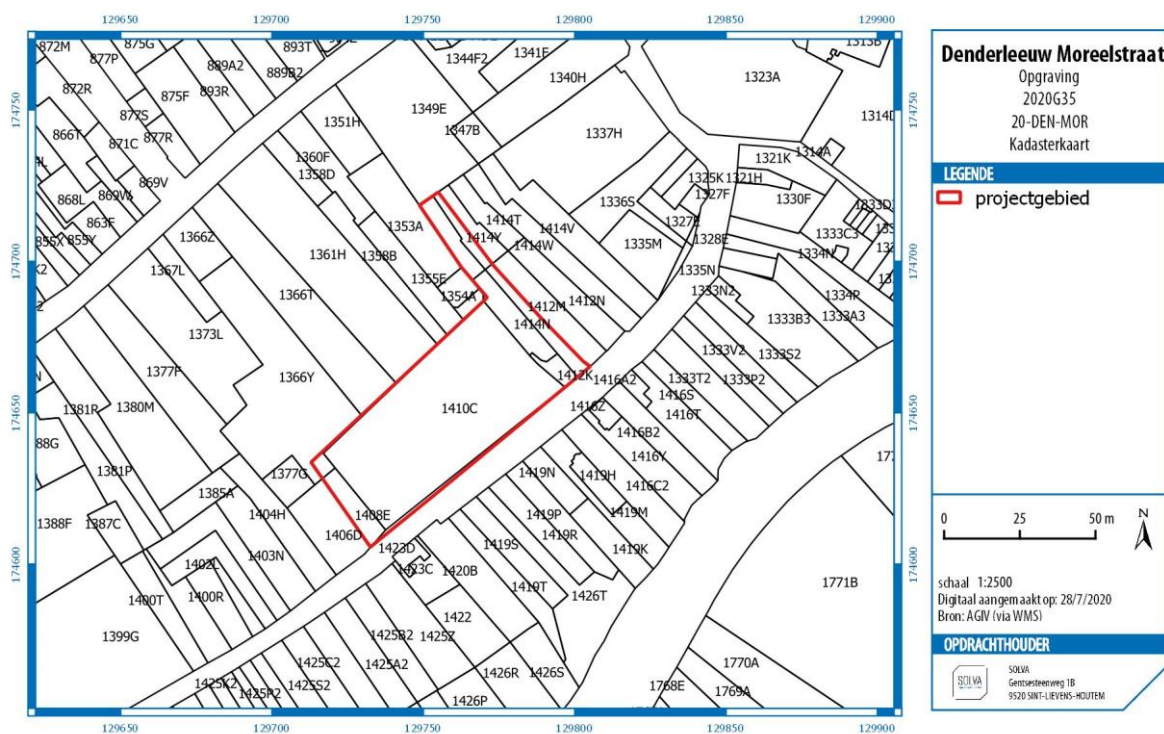
Niet van toepassing

Figuur 1: Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied (bron: NGI; digitaal aangemaakt op 28/7/2020)

Figuur 2: Topografische kaart (detail) met aanduiding van het projectgebied (bron: NGI; digitaal aangemaakt op 28/7/2020)

Figuur 3: Kadasterkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018)

2.1.1 AANLEIDING VOOR DE OPMAAK VAN DE ARCHEOLOGIENOTA

De zone bevindt zich buiten een beschermde archeologische site of archeologische zone, maar de oppervlakte van het projectgebied bedraagt meer dan 3000 m² en de ingreep in de bodem meer dan 1000 m².

Derhalve diende in uitvoering van **art. 5.4.1 3°** van het Onroerend Erfgoeddecreet d.d.12 juli 2013, een archeologienota te worden opgesteld ten behoeve van het indienen van de **omgevingsvergunning** voor **stedenbouwkundige handelingen** voor de aanleg van een parking. Er zijn voor dit dossier geen vrijstellingen van toepassing op bovenvermeld artikelnummer.³

2.1.2 BESCHRIJVING VAN DE GEPLANEDE WERKEN

2.1.2.1 DE BESTAANDE TOESTAND

Het projectgebied wordt vandaag de dag ingenomen door technische loodsen en een garagewerkplaats. Het volledige terrein is ingericht en verhard en volledig omsloten door bebouwing. Het projectgebied en de omgeving kenmerken zich door uitgesproken reliëfverschillen, sterk aflopend naar de Moreelstraat. In functie van de bouw van technische loodsen en het toegankelijk maken van het terrein werd het projectgebied in het verleden in belangrijke mate ingegraven in de natuurlijke helling, wat onder meer te merken is aan het nadrukkelijke hoogteverschil ten opzichte van de flankerende oprit aan de noordoostzijde van het projectgebied. Op foto 1 en 2 is het markant hoogteverschil tussen de parking aan de achterzijde van het projectgebied en de loodsen.

Foto 1: Zicht op het hoogteverschil van het projectgebied vanuit de Moreelstraat (bron: SOLVA)

³ Het uit te voeren archeologisch onderzoek valt onder de toepassing van het Onroerend Erfgoeddecreet van 12 juli 2013, het Besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 betreffende de uitvoering van het Onroerend Erfgoeddecreet, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 4 december 2015 en de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en de rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 4.0 van 1 april 2019.

Foto 2: Zicht op het hoogteverschil op het projectgebied vanop de parking achteraan het projectgebied (bron: SOLVA)

2.1.1.2.2 DE ONTWERPEN TOESTAND

Zie bijlage(s) 2-3 voor grondplannen en profielen van de ontworpen toestand voor de parking.

Gemeente Denderleeuw plant de aanleg van een parking ter hoogte van de Moreelstraat. Daartoe zullen een aantal technische loodsen en garagewerkplaats gesloopt worden. De sloopwerken verlopen via een aparte vergunningsaanvraag.

De parking zal in een terrasstructuur met 2 niveaus gerealiseerd worden. De parking zal uit drie parkeerstroken bestaan, aangelegd met waterdoorlatende klinkers, met inritten aangelegd in asfalt. Daarnaast wordt ook ruimte voorzien voor een aantal voetwegen, aangelegd met waterdoorlatende klinkers, gekaderd in een groene zone.

De bestaande muur rondom de site zal behouden worden, maar zal worden verstevigd door middel van het plaatsen van keerwanden die verankerd worden in een gewapende betonnen sokkel.

Daarnaast zal er, om tegemoet te komen aan de hoogteverschillen op het terrein, over een grote oppervlakte grond aangevuld worden voor de realisatie van de bovenste parking (2741m³). Op het lager gelegen deel van het terrein zal daarentegen een beperkte hoeveelheid grond afgegraven worden (360,25m³).

2.1.3 DE ONDERZOEKSOPDRACHT

2.1.3.1 VRAAGSTELLING

Het bureauonderzoek ten behoeve van de vergunningsaanvraag voor de parking heeft tot doel om op basis van bestaande bronnen informatie te verzamelen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site op het terrein, de karakteristieken en bewaringstoestand ervan, de relatie met het landschap, de waarde ervan en de wijze waarop met het terrein moet omgegaan worden bij de geplande bodemingrepen. Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Wat is de landschapshistoriek van het terrein?
- Welke gebruiksevolutie kende het terrein?

- Wat is de impact van de geplande werken?
- Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site op lokaal, regionaal en op Vlaams niveau?
- Wat is de aard en waardering van het kennispotentieel?
- Is er verder vooronderzoek noodzakelijk en welke vorm dient dit aan te nemen?

2.1.3.2 DE RANDVOORWAARDEN

Niet van toepassing.

2.1.4 WERKWIJZE EN STRATEGIE VAN HET VOORONDERZOEK

2.1.4.1 MOTIVERING VAN DE ONDERZOEKSSTRATEGIE, -METHODEN EN -TECHNIEKEN

STRATEGIE

In deze nota wordt een **bureauonderzoek** uitgevoerd **voor een zone die gekenmerkt wordt door een hoge densiteit aan bebouwing in het verleden**. Dit type onderzoek heeft als bijkomend doel de gebruiksgeschiedenis en de relatie tot het omliggende stadsweefsel te kennen. Daarvoor wordt bijzondere aandacht besteed aan het onderzoek van archieven en eventueel eerder uitgevoerd onderzoek naar de historische evolutie van deze stadszone.

Dit bureauonderzoek moet uiteindelijk leiden tot een gemotiveerd advies of, en welke, maatregelen van verder vooronderzoek (met of zonder ingreep in de bodem) op het projectgebied noodzakelijk zijn.

METHODEN EN TECHNIEKEN

Met het oog op een gemotiveerd advies is enerzijds landschappelijk, historisch en archeologisch bronnen- en online beschikbare georeferentie kaartenmateriaal geconsulteerd en zijn eventuele (recente) verstoringen binnen het projectgebied geïnventariseerd, met het oog op het opstellen van een archeologisch verwachtingspatroon. Anderzijds is de impact van de werken op de ondergrond geëvalueerd. Deze impact werd afgewogen ten aanzien van het te veronderstellen verwachtingspatroon, op basis waarvan uiteindelijk een gemotiveerd advies kan opgesteld worden.

2.1.4.2 ORGANISATIE VAN HET BUREAUONDERZOEK

Alle hieronder vernoemde bronnen zijn geconsulteerd door de assistent archeoloog Silke De Smet. Opmaak van de figuren en de georeferentie geschiedde door Silke De Smet. Inhoudelijke afwegingen en keuzes zijn in overleg geschied tussen Silke De Smet en Bart Cherretté.

2.1.4.3 ASPECTEN WAARVOOR HET ADVIES VAN SPECIALISTEN WERD INGEROEPEN

Niet van toepassing.

2.1.4.4 ASPECTEN WAARVOOR ALGEMENE WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING WERD INGEROEPEN

Niet van toepassing.

2.1.4.5 MOTIVERING VAN DE GESELECTEERDE BRONNEN

Tijdens het bureauonderzoek is een analyse gemaakt van de **bodemsoorten**. Daarnaast werd onderzocht waar mogelijk afgedekte bodems en/of resten uit de prehistorie of jongere periodes kunnen verwacht worden. De aardkundige gegevens zijn online opgezocht via de Bodemverkenner (www.dov.vlaanderen.be) en de Geopunt-kaart (www.geopunt.be), de kaarten zelf zijn geraadpleegd via WMS in een GIS-omgeving. Verdeler van deze kaarten is de Databank Ondergrond Vlaanderen.

Het belangrijkste beschikbare **historisch kaartmateriaal** is vooral geraadpleegd om de grondgebruiksgeschiedenis van het onderzoeksgebied van de laatste eeuwen zo goed mogelijk te kennen. Deze informatie uit het historische kaartmateriaal kan een impact hebben op de kwaliteit van het eventueel oudere bodemarchief. Het historisch kaartmateriaal is georeferentie geraadpleegd via WMS in een GIS-omgeving. Verdeler van het kaartenmateriaal is het Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen.

Voor het archeologisch kader is de Centrale Archeologische Inventaris (**CAI**) geraadpleegd, alsook de beschikbare literaire bronnen.

De **ontwerpplannen** zijn door Gemeente Denderleeuw ter beschikking gesteld.

Alle gegevens werden hierna samengebundeld in voorliggende archeologienota.

2.2 ASSESMENTRAPPORT

2.2.1 METHODEN, TECHNIEKEN EN CRITERIA

Het assessmentrapport omvat alle informatie afkomstig uit het **bureauonderzoek**: dit zijn alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal en bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Vanuit deze assessment van het plangebied moet een goede motivering mogelijk zijn over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen maatregelen.

Een waardevol assessment van het archeologisch potentieel van een projectgebied op basis van een bureauonderzoek is enkel mogelijk indien de bronnen voldoende en afdoende relevante gegevens opleveren om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Bij afwezigheid of onvoldoende data zijn bijkomende maatregelen nodig om tot een correcte inschatting voor het projectgebied te komen.

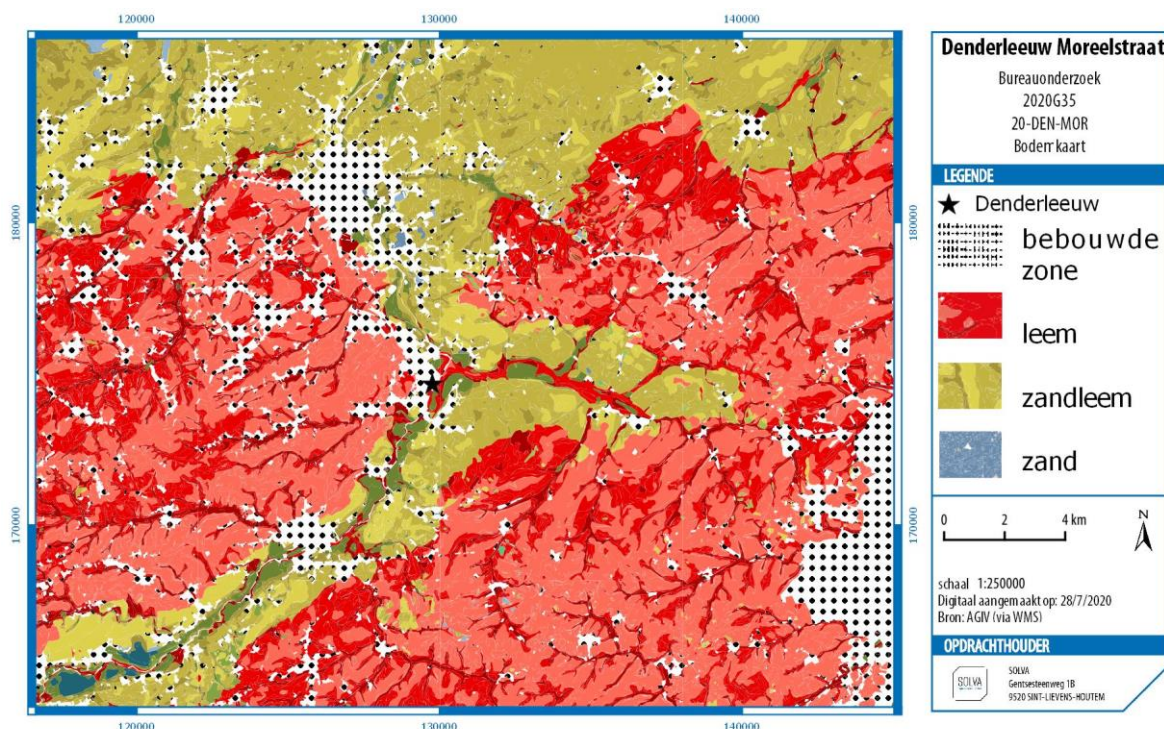
2.2.2 CONSERVATIE-ASSESSMENT

Alle gegenereerde data die in het kader van deze archeologienota tot stand komen, worden door **SOLVA** digitaal bewaard op een centrale server die dagelijks “in-huis” wordt geback-up’t en off-site wordt gekopieerd. Alle gegenereerde data en rapporten zijn geïntegreerd in de **SOLVA**-Archeologiedatabank raadpleegbaar. Een conservatie-assessment voor vondsten of stalen is bij dit bureauonderzoek niet van toepassing.

2.2.3 DE LANDSCHAPPELIJKE LIGGING VAN HET ONDERZOEKSGBIED EN ZIJN OMGEVING

2.2.3.1 ALGEMENE LANDSCHAPPELIJKE EN GEOGRAFISCHE SITUERING

Denderleeuw is gesitueerd in het zuidoosten van de provincie Oost-Vlaanderen, in de Dendervallei. De gemeente is gelegen in de leemstreek, maar het centrum zelf is gekarteerd als antropogene zone.

Figuur 4: Bodemkaart (algemeen) met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018)

Het projectgebied situeert zich ten zuidwesten van de historische dorpskern van Denderleeuw.

Het projectgebied valt volgens het gewestplan in woongebied.

ALGEMENE GEOLOGISCHE EN GEOMORFOLOGISCHE SCHETS VAN DE REGIO⁴

Het projectgebied ligt in de ‘**ecoregio van de zuidwestelijke heuvelzone**’, en meer bepaald in het deel van het **Zuid-Vlaams lemig heuveldistrict** (Sevenant et al. 2002, 158-163). Dit district bestaat uit een geaccidenteerd tertiair heuvellandschap waarop voornamelijk lemige eolische gronden werden afgezet. Het district bevindt zich in het zuiden van Vlaanderen.

Tot dit ecodistrict behoren de Vlaamse Ardennen, de Kesterberg en Oudenberg (Pajottenland), maar ook zijn uitlopers. Typisch binnen dit gebied is het voorkomen van veelvuldige bronnen, dit op de kleilaag van de Formatie van Gent, Lid van Merelbeke. Verder zijn ook de Diestiaanheuveld (ten zuiden) typerend voor het gebied. Het volledige gebied bezit (vrij) grote reliëfverschillen, met voornamelijk lemige afzettingen.

De sterke erosie op het einde van het Tertiair en tijdens het Pleistoceen veroorzaakte het huidig golvend tot sterk golvend reliëf. Dit levert een opeenvolging op van open kouters op de leemruggen en, in de beekdalen, depressies met een gesloten begroeiing. In het zuiden wordt het landschap bepaald door de zogenaamde Zuid-Vlaamse Heuvelrij. De valleien zijn daar zeer sterk ingesneden, soms bijna kloofdalen, en de ruggen zijn zacht hellend. Er is een opeenvolging te zien van langgerekte leemruggen met relatief vlakke delen en zachte hellingen, gescheiden door talrijke beekvalleien en depressies, die dikwijls begrensd zijn door een steile rand. Typisch is het voorkomen van asymmetrische dalen, door de ongelijkmatige afzetting van de loesspakketten tijdens de laatste ijstijd.

Het reliëf in het district is golvend tot sterk golvend, zelfs plaatselijk heuvelig in het zuidelijke deel, met hellingsgraden van 9 % en meer. Het wordt gekenmerkt door een opeenvolging van ruggen, afgewisseld met diep ingesneden beekvalleien en secundaire depressies. Het zuidelijk deel bestaat uit een aantal westzuidwest-oostnoordoost georiënteerde heuvelrijen, wier absolute hoogte van zuid naar noord progressief afneemt. De hoogste heuvelrij situeert zich in de buurt van de taal- en gewestgrens, met o.a. de Kluisberg, de Spinnessenberg, de Hotondberg, de Muziekberg, de Pottelberg en de Mont de Rode, maar ook de Oudenberg (Geraardsbergen). Op het raakpunt van de oost-west en noord-zuid gerichte heuvelkammen van de Vlaamse Ardennen bevindt zich het hoogste punt (d’Hoppe, 157,5 m) in het bos van Pottelberg. Deze kam vormt de geologische ruggengraat van het fysisch landschap en is een onderdeel van een groter geheel van getuigenheuvelds dat zich uitstrekt van Frans-Vlaanderen via het West-Vlaams Heuvelland, de Vlaamse Ardennen, het Pajottenland en het Hageland tot Midden-Limburg waar het tegen het Kempisch Plateau uitwigt. Een lagere, structurele kamlijn waarvan de hoogste delen met de hoogtelijn van 100 m flirten en die ten opzichte van het hydrografisch stelsel duidelijk contrasterend is, omvat van west naar oost volgende plateaus: Eikenberg-Kapelleberg-Boigneberg (Maarkedal), Varentberg-Hoogkouter (Horebeke), plateau Pottenberg-Leberg-Valkenberg (Brakel), Steenberg-Potaardeberg (Zottegem) en tenslotte de Biezelenberg (Herzele). Het is aan de rand van deze laatste dat het projectgebied gesitueerd ligt. Vermits de weerstandbiedende ijzerzandsteenlagen er volledig weggespoeld zijn, profileren deze plateaus zich als open akker- en kouterlandschappen.

Bodems

De bodemseries worden gerangschikt in twee groepen. Enerzijds de plateau- en hellinggronden met hoofdzakelijk (niet tot sterk gleyige) diepe leemgronden (meer dan 80 cm dik) met een al dan niet (sterk) gevlekte textuur B-horizont. Verspreid, maar vooral langs de valleiranden komen ondiepe leemgronden met textuur B-horizont voor, met een zand- of kleisubstraat beginnend op geringe diepte, evenals beperkte oppervlakten zandleem- en kleigronden met een niet bepaalde profielontwikkeling. Plaatselijk, op enkele hoge toppen en steile hellingen, dagzoomt het Tertiair kleiig of zandig materiaal.

Anderzijds zijn er de vallei- en depressiegronden, met dominantie van jonge leem- of zandleembodems zonder profielontwikkeling.

⁴ We baseren ons voor deze beschrijving op de definitie en karakterisering van de ecodistricten in Vlaanderen. In het concept ‘ecodistrict’ worden diverse geologische, geomorfologische, bodemkundige, hydrografische en historisch-geografische aspecten, die ook een determinerende invloed hebben gehad op het menselijk handelen in het verleden, in relatie tot elkaar besproken: Sevenant et al. 2002.

Het noordelijk gebied wordt plaatselijk gedomineerd door zandleemgronden, evenals het gebied rondom de alluviale vlakke van de Dender.

De beekalluvia staan onder invloed van een permanente grondwatertafel, die aan een regelmatige seizoenschommeling onderhevig is. Op de plateau- en hellinggronden ligt de watertafel zeer diep, behalve waar stuwwater en bronniveaus voorkomen. Deze bronniveaus treden overal op waar watervoerende lagen van het Tertiair substraat dagzomen.

Geologie

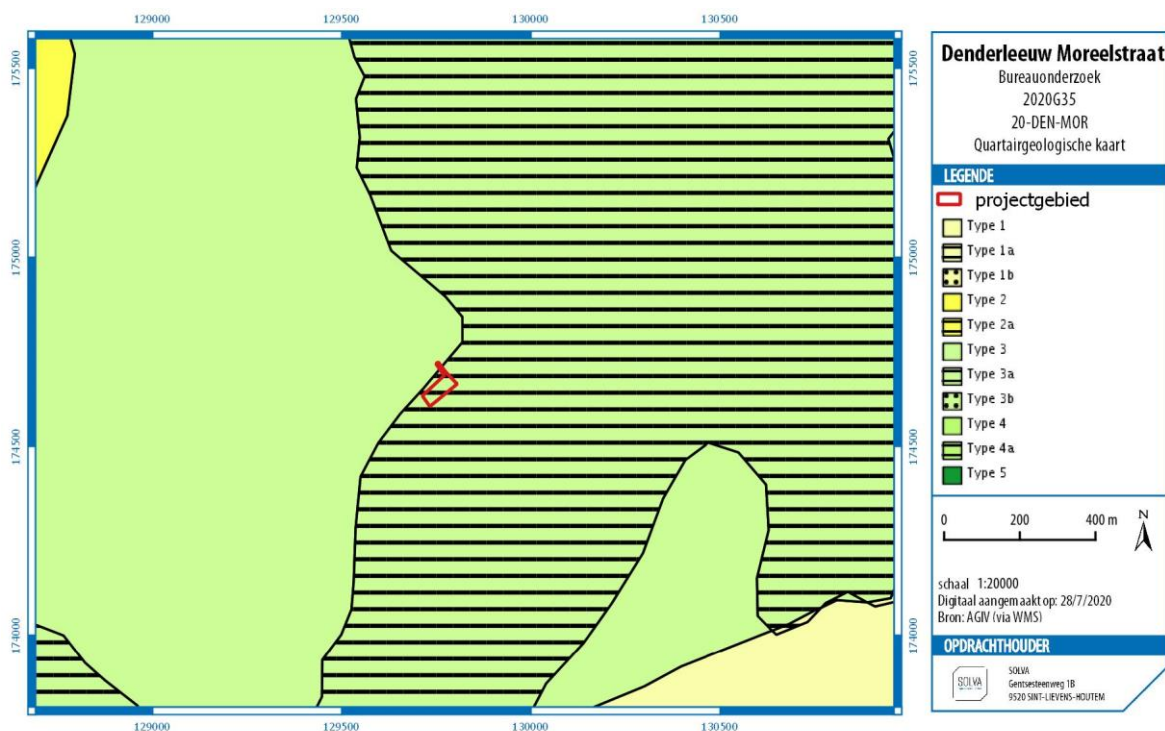
Tijdens het Tertiair werden door de zee verschillende zand- en kleilagen afgezet, achtereenvolgens de Formatie van Kortrijk, Formatie van Tielt, Formatie van Gent, Formatie van Lede, Formatie van Maldegem en Formatie van Diest. Na daling van de zeespiegel werden deze sedimenten in het Pleistoceen (Quartair) door erosie aangetast, en dan voornamelijk de zandige formaties. De kleiige lagen boden meer weerstand aan de erosie en vormden de heuveltoppen van het Tertiair reliëf. Hierdoor vormt de Formatie van Gent nu het hoofdsubstraat, en zijn de Formatie van Lede en Maldegem nog slechts op de heuvelruggen te vinden. Van de Formatie van Diest zijn nog slechts enkele relictten over op de hoogste toppen (Vlaamse Ardennen en heuvels ten zuiden van Geraardsbergen).

Tijdens de laatste ijstijd werd dit landschap bedekt met niveo-eolische leem (0 tot 15 m). Onder invloed van de overheersende westenwinden tijdens het Weichselglaciaal werden de naar het westen gerichte hellingen slechts met een dunne laag löss bedekt. Op plaatsen die tegen de dominerende winden beschermd waren (de oostelijk gerichte hellingen en de kleinere plateaus) is de lössmantel zeer dik. De Tertiaire lagen komen slechts op een zeer beperkt aantal plaatsen aan het oppervlak.

Gedurende het Holocene had eerst een riviererosie van het Pleistocene leemdek plaats. De beekvalleien werden verder uitgediept en er ontstonden ook secundaire depressies. De vallei van de Dender bijvoorbeeld werd uitgeschuurd tot op de leperiaanse kleilagen. Later werd de vallei gedeeltelijk opgevuld met lemig alluvium en weinig materiaal. Ten gevolge van ontbossing in recente tijden trad hellingserosie op; het meeste afgespoelde materiaal werd als colluvium afgezet aan de voet van de hellingen.

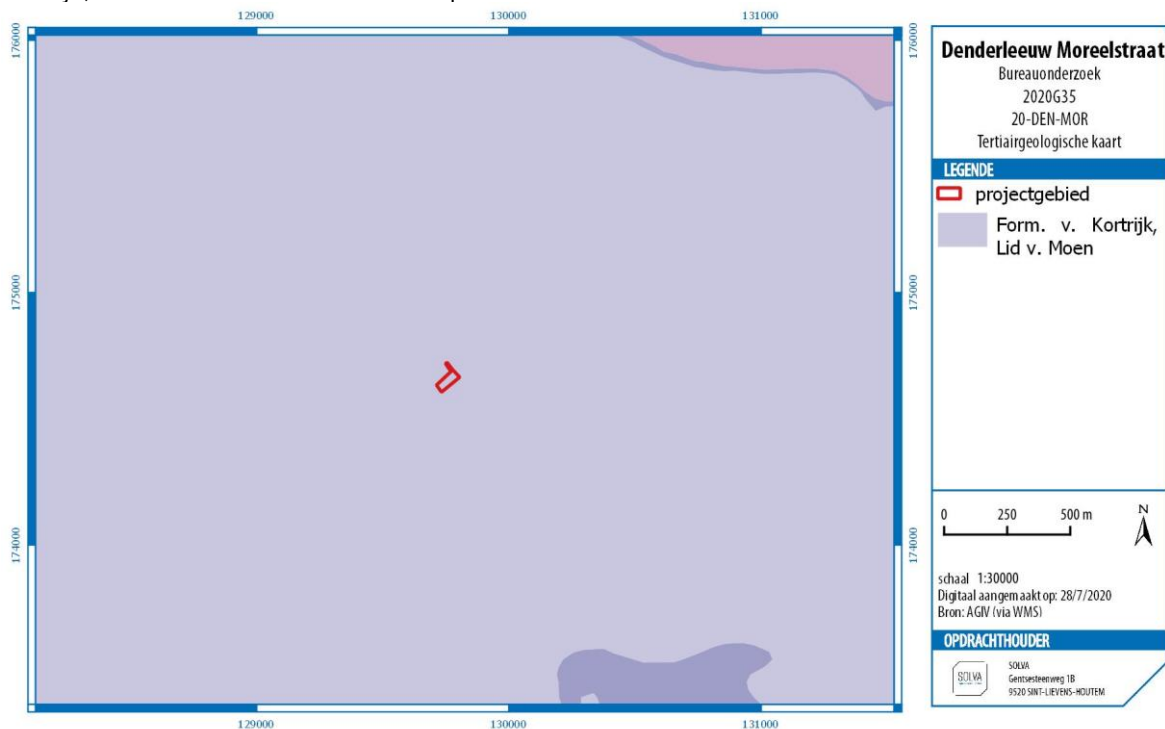
HET PROJECTGEBIED

De **Quartaargeologische profieltypekaart** karakteriseert het projectgebied als Holocene en/of Tardiglaciale fluviale afzettingen (a) bovenop de Pleistocene sequentie (3).

Figuur 5: Quartaargeologische typeprofielkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018)

Op de **Tertiairgeologische profieltypekaart** is te zien dat het projectgebied gelegen is op de Formatie van Kortrijk, meer bepaald het Lid van Moen.

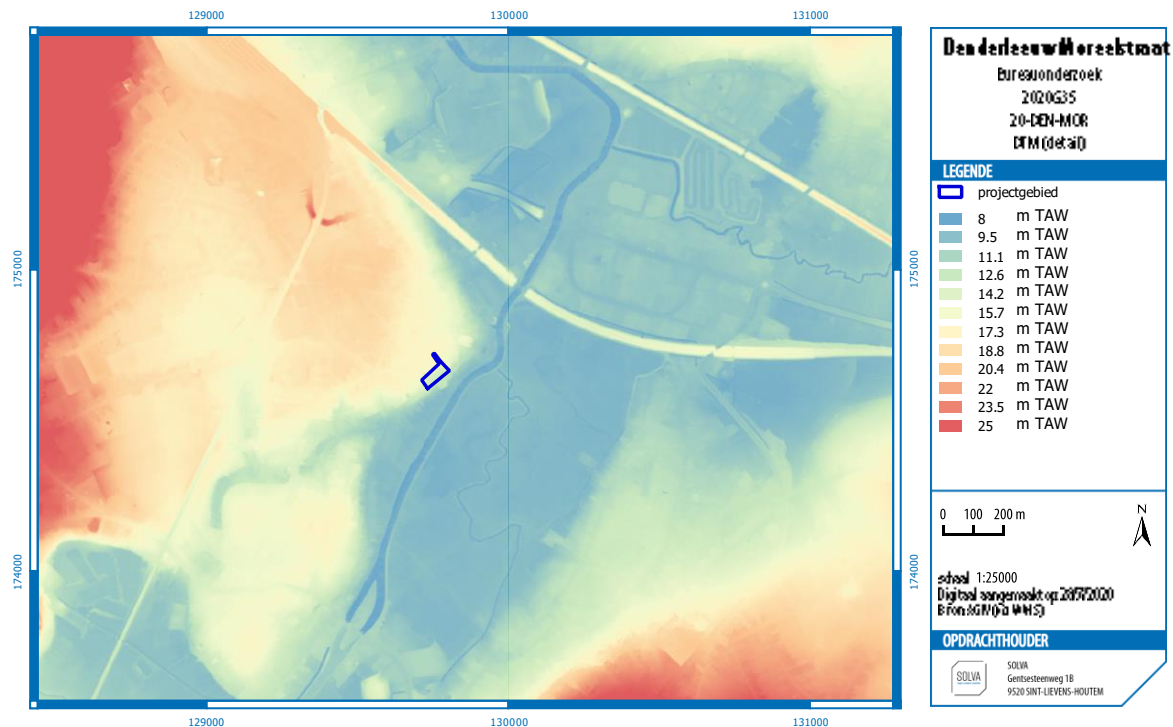

Figuur 6: Tertiairgeologische typeprofielkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018)

Voor het gebied is **geen geomorfologische kaart** beschikbaar.

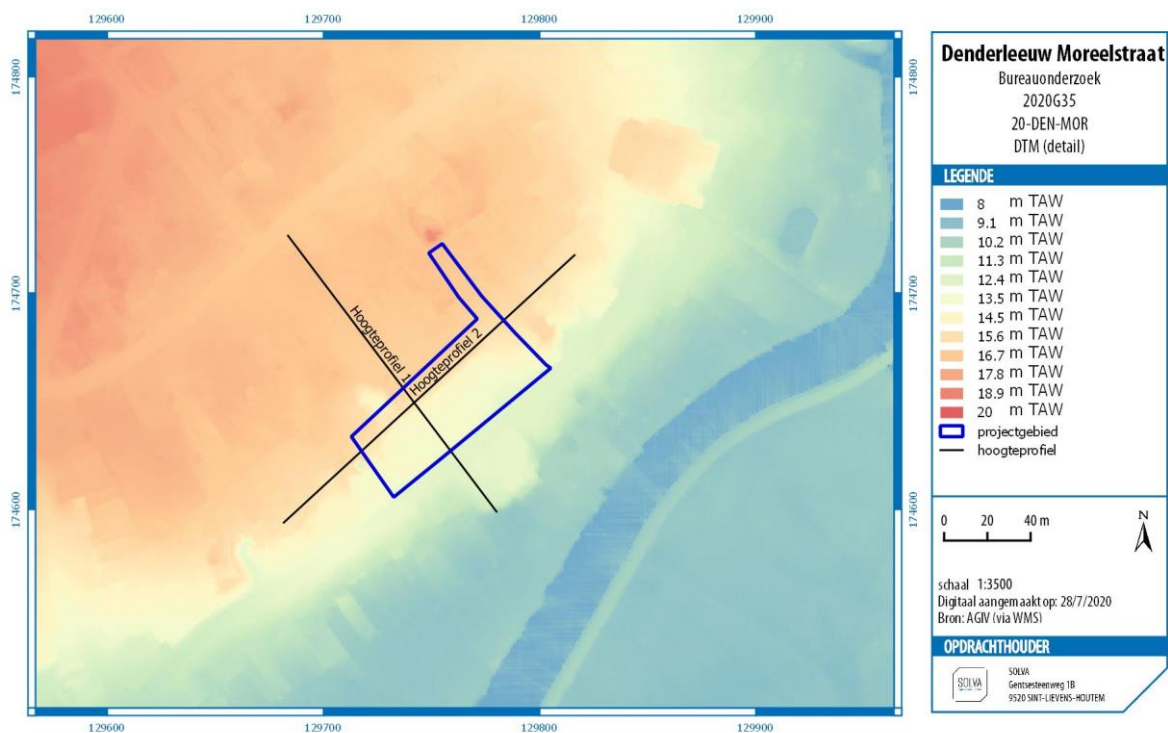
2.2.3.3 FYSISCH-GEOGRAFISCHE SITUERING

De gemeente Denderleeuw is gelegen in de Dendervallei. Op het **hoogtemodel** is te zien hoe het projectgebied aan de oostelijke voet van een redelijk sterke helling is gelegen.

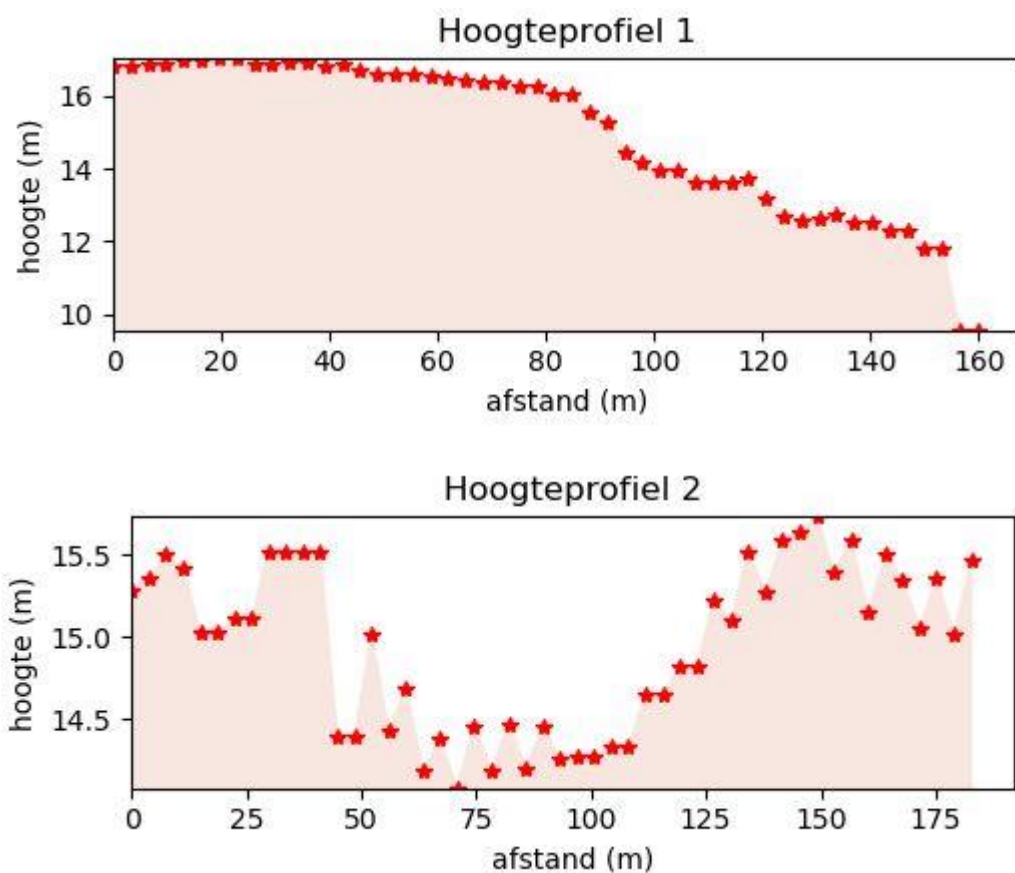

Figuur 7: DTM met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018)

Het projectgebied zelf is **sterk hellend** met hoogtes schommelend tussen +8 m en +18 m TAW (zie ook 2.1.2.1. Bestaande Toestand).

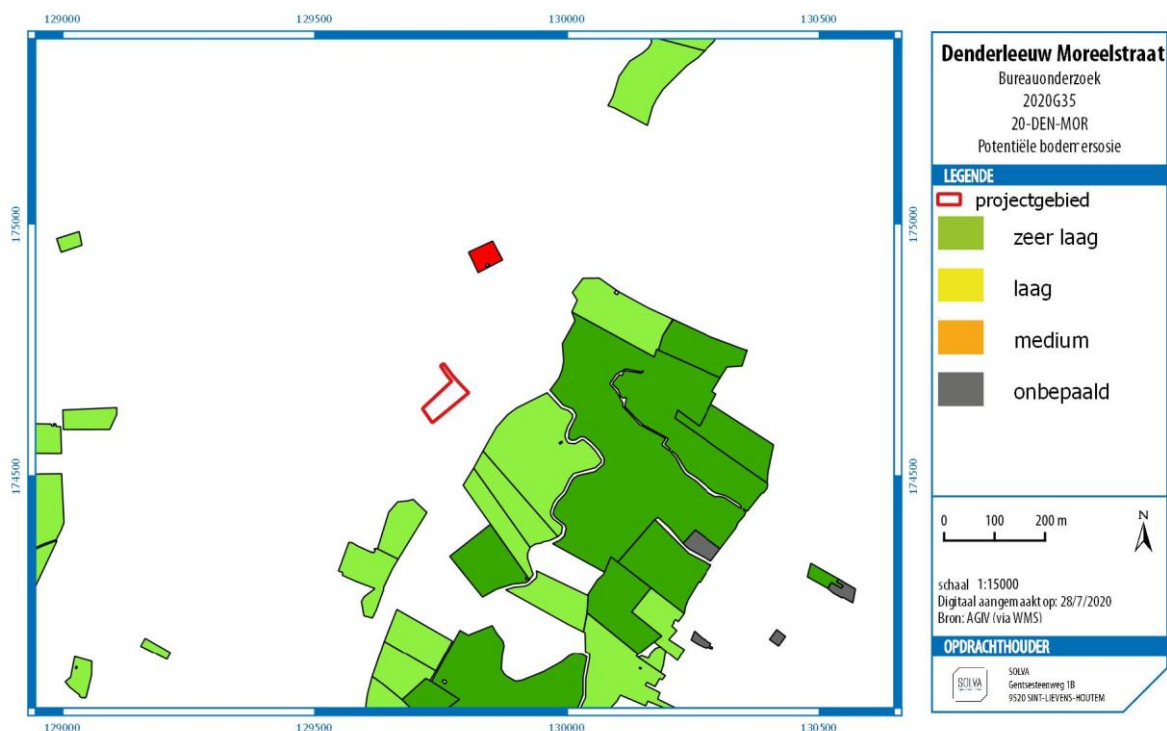

Figuur 8: DTM (detail) met aanduiding van het projectgebied en hoogteprofielen (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018)

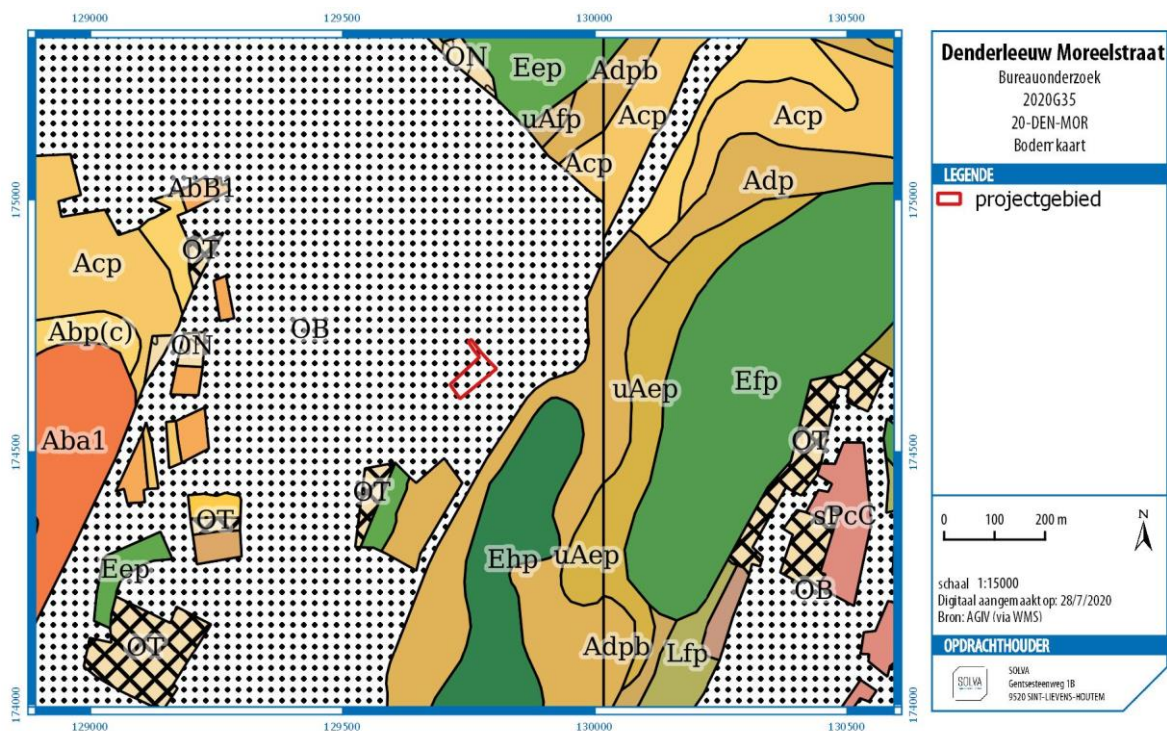
Figuur 9: Hoogteprofielen genomen ter hoogte van het projectgebied (bron: SOVA; digitaal aangemaakt op 28/7/2018)

De **potentiële bodemerosiekaart** geeft voor het projectgebied zelf geen specifieke informatie weer, maar de dichtstbij gelegen percelen hebben een zeer lage kans op bodemerosie.

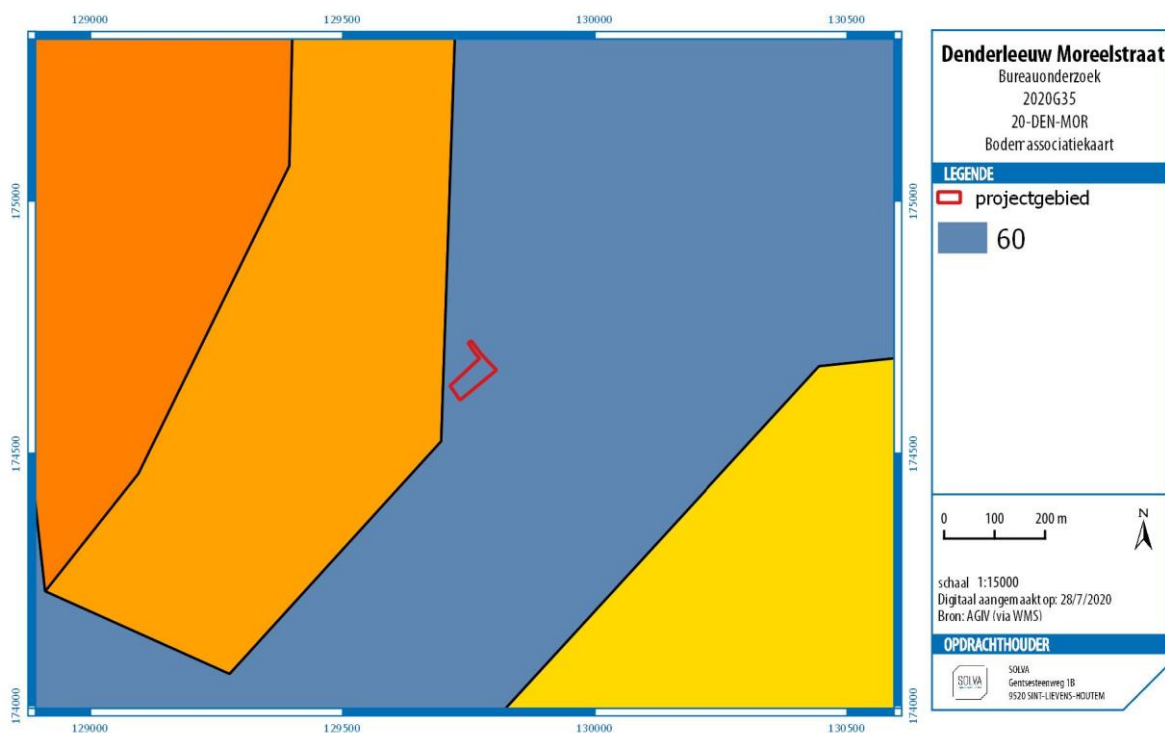
Figuur 10: Potentiële bodemerosiekaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018)

De **bodemkaart** geeft aan dat de gronden van het projectgebied in een bebouwde zone liggen, waardoor er weinig informatie beschikbaar is over de bodemopbouw.

Figuur 11: Bodemkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018)

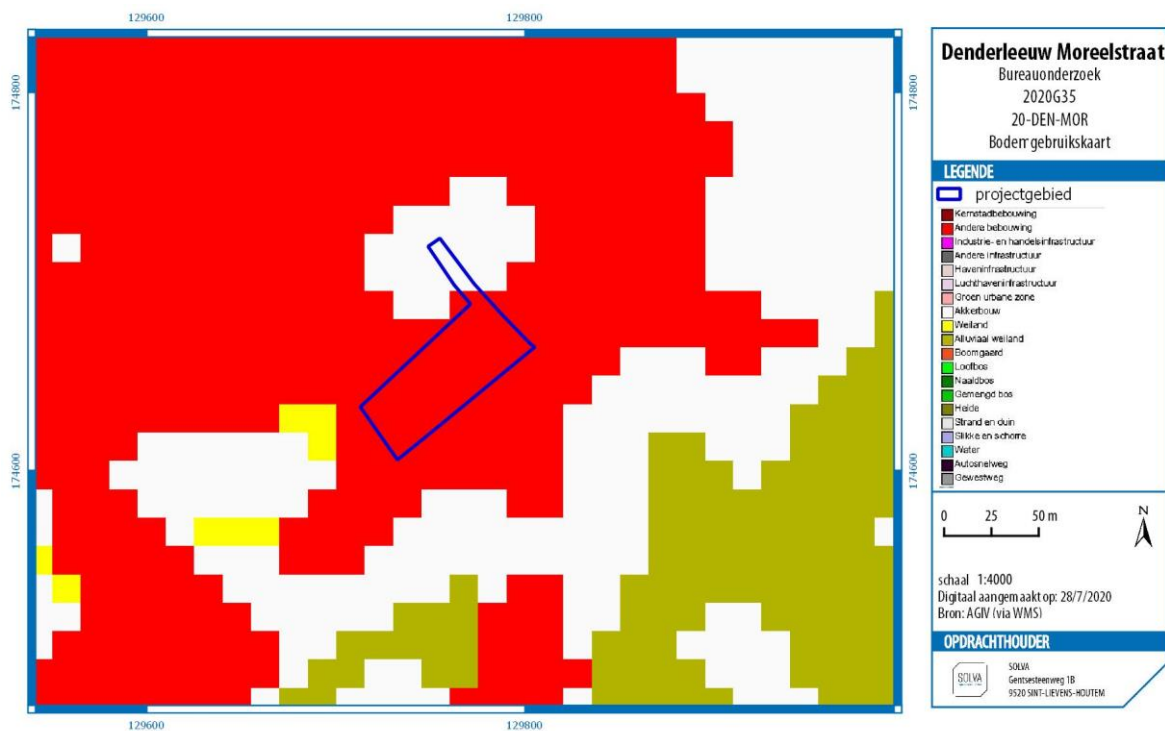
De **bodemassociatiekaart** geeft bodemassociatie 60 weer voor het projectgebied, natte alluviale gronden zonder profielontwikkeling.

Figuur 12: Bodemassociatiekaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018)

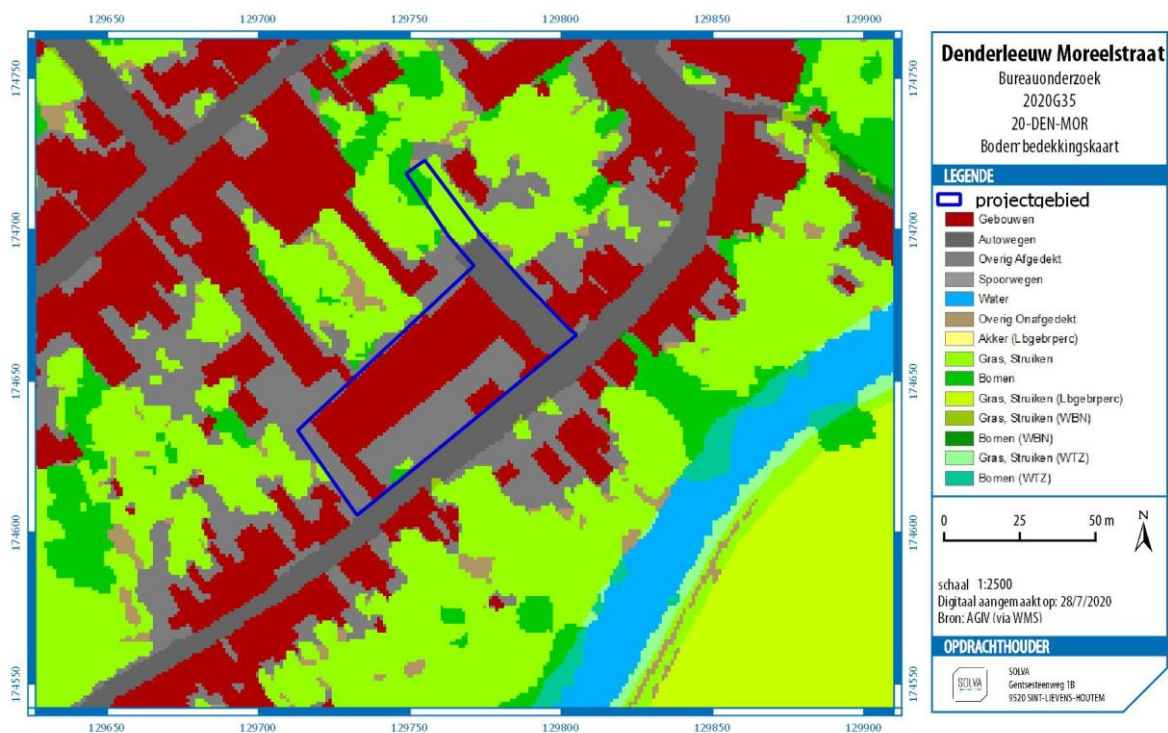
2.2.3.4 GRONDGEBRUIK

Volgens de **bodemgebruikskaart** wordt het projectgebied ingenomen door 'andere bebouwing'.

Figuur 13: Bodemgebruikskaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018)

Ook de **bodembedekkingskaart** toont dat het projectgebied wordt ingenomen door bebouwing en verharde bodem, voor o.a. parking.

Figuur 14: Bodembetekingskaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018)
Een recente luchtfoto uit 2019 geeft een gelijkaardig beeld weer.

Figuur 15: Recente luchtfoto uit 2019 met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018)
Een gedetailleerde beschrijving van de bestaande toestand van het projectgebied wordt beschreven onder 2.1.2.1.

2.2.4 HET ONDERZOCHE GEBIED EN ZIJN OMGEVING IN ZIJN HISTORISCH KADER

2.2.4.1 HISTORISCH KADER

2.2.4.1.1 ALGEMENE GESCHIEDENIS VAN DENDERLEEUEW

Een eerste vermelding van Denderleeuw, 'Lewe', dateert uit 1146, maar de plaats is zeker ouder. Het patrocinium van de kerk (Sint-Amandus) suggereert een vroegmiddeleeuwse ouderdom van deze plaats. Vanaf de 12de eeuw vormde Denderleeuw samen met Liedekerke één heerlijkheid. De kerk stond toen onder het patronaat van de abdij van Dielegem, en later onder dat van de abdij van Ninove (tot 1802).

Grote veranderingen in het landschap van Denderleeuw en de omgeving vonden pas plaats in de loop van de 19e eeuw, wanneer de Dender werd gekanaliseerd in 1865 en er vanaf 1854 verscheidene spoorlijnen werden aangelegd. Denderleeuw kende de evolutie van een typisch landbouwdorp naar een residentiële gemeente, waarin de meeste oudere woningen en boerenhuizen verdwenen en plaats maakten voor nieuwe woonwijken.⁵ De gemeente kent heden een eerder semi-verstedelijkte uitstraling.

2.2.4.1.2 GESCHIEDENIS VAN HET PROJECTGEBIED

Heden is het projectgebied gelegen in een volledig bebouwde, semi-verstedelijkte omgeving (zie figuur 15).

In de omgeving van het projectgebied zijn sporen van menselijke aanwezigheid te vinden uit de Romeinse en middeleeuwse perioden.

Wat de post-middeleeuwse periode betreft, geeft het historisch kaartmateriaal aan dat het projectgebied zich buiten, maar wel nabij het feitelijke historische centrum bevindt. De Moreelstraat loopt door tot aan de kerk en kenmerkt zich op historische kaarten door enige lintbebouwing aan de rand van de historische kern. Ter hoogte van het projectgebied zijn dan ook een aantal gebouwen te zien op de historische kaarten, maar de recente luchtfoto's tonen aan dat deze oude structuren inmiddels volledig vervangen zijn door de huidige bebouwing. Ten gevolge van de aanleg van spoorwegen en een belangrijk station is de bevolking en bebouwing van Denderleeuw sterk aangegroeid, en kan de voorheen landelijke gemeente als een semi-verstedelijkt gebied omschreven worden.

In de vroege 20e eeuw, vóór WOII, zou zich ter hoogte van het projectgebied tijdelijk een kerkhof bevonden hebben, dat diende als tijdelijke vervanging van het kerkhof rond de kerk, dat te klein was geworden. Op negentiende eeuwse kaartmateriaal of bronnenmateriaal is van het kerkhof nog geen sprake.

Heden is het projectgebied volledig verhard en grotendeels bebouwd door technische loodsen. Daarbij werd in belangrijke mate in de natuurlijke helling ingegraven, om zo de sterk aflopende helling naar de Dender toe deels te milderen. De aanwezige gebouwen zijn dan ook deels in de helling 'ingegraven', wat goed te merken is aan de noordoostzijde, waar een weg het projectgebied begrenst (zie figuur 8).

2.2.4.2 INVENTARIS ONROEREND ERFGOED

Ter hoogte van het projectgebied bevindt zich geen geregistreerd onroerend erfgoed. In de directe omgeving van het projectgebied situeert zich het onroerend erfgoed voornamelijk ter hoogte van de historische dorpskern van Denderleeuw. Hieronder bevinden zich onder meer de kerk, waarvan de oudste delen uit de 13e eeuw dateren, en de pastorie met tuin. Verder worden ook een vijftal kleine tweelaagse arbeiderswoningen uit de 19de eeuw tot de historische dorpskern gerekend.⁶ Daarnaast bevinden zich aan de A. De Cockstraat, parallel aan de Moreelstraat, een gesloten hoeve oorspronkelijk uit 1844⁷ en een herenhuis⁸, beiden geregistreerd als onroerend erfgoed.

⁵ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/13417>

⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed 2020: Dorpskern Denderleeuw [online] <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/300409> (Geraadpleegd op 08-07-2020)

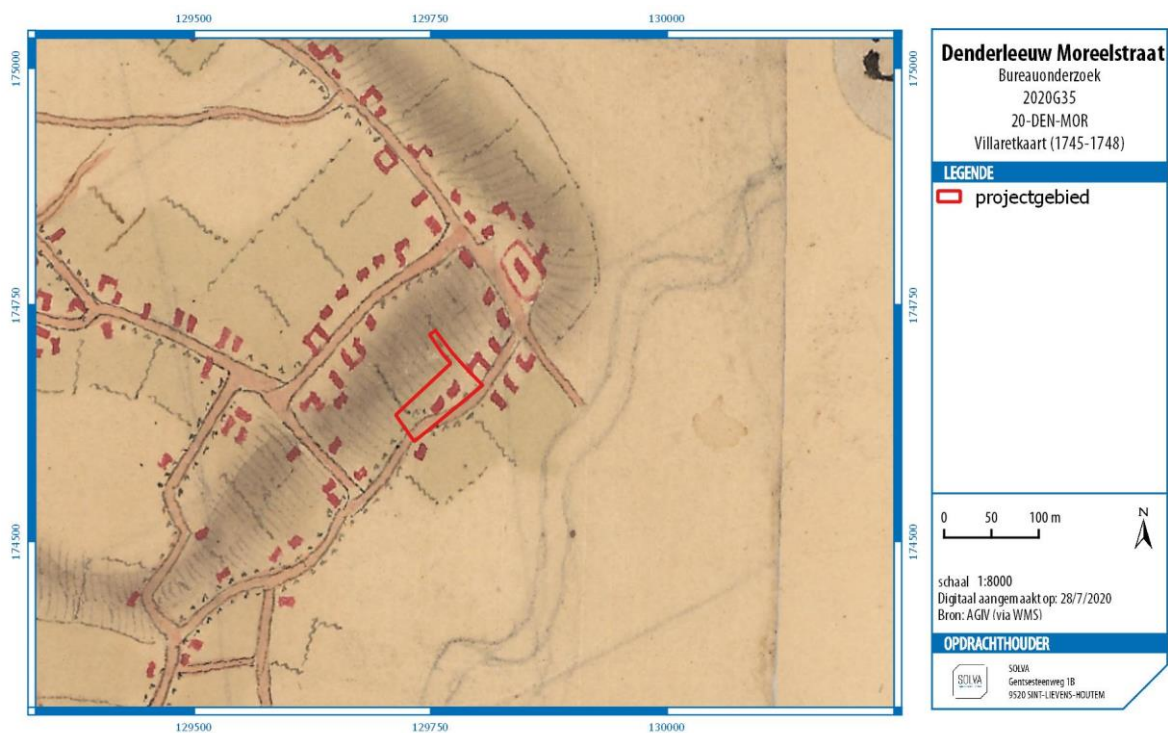
⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2020: Gesloten hoeve [online] <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/75901> (Geraadpleegd op 14-07-2020)

⁸ Agentschap Onroerend Erfgoed 2020: Herenhuis [online] <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/75900> (Geraadpleegd op 14-07-2020)

2.2.4.3 HISTORISCH-CARTOGRAFISCHE DOCUMENTEN

2.2.4.3.1 VILLARETKAART (1745 – 1748)

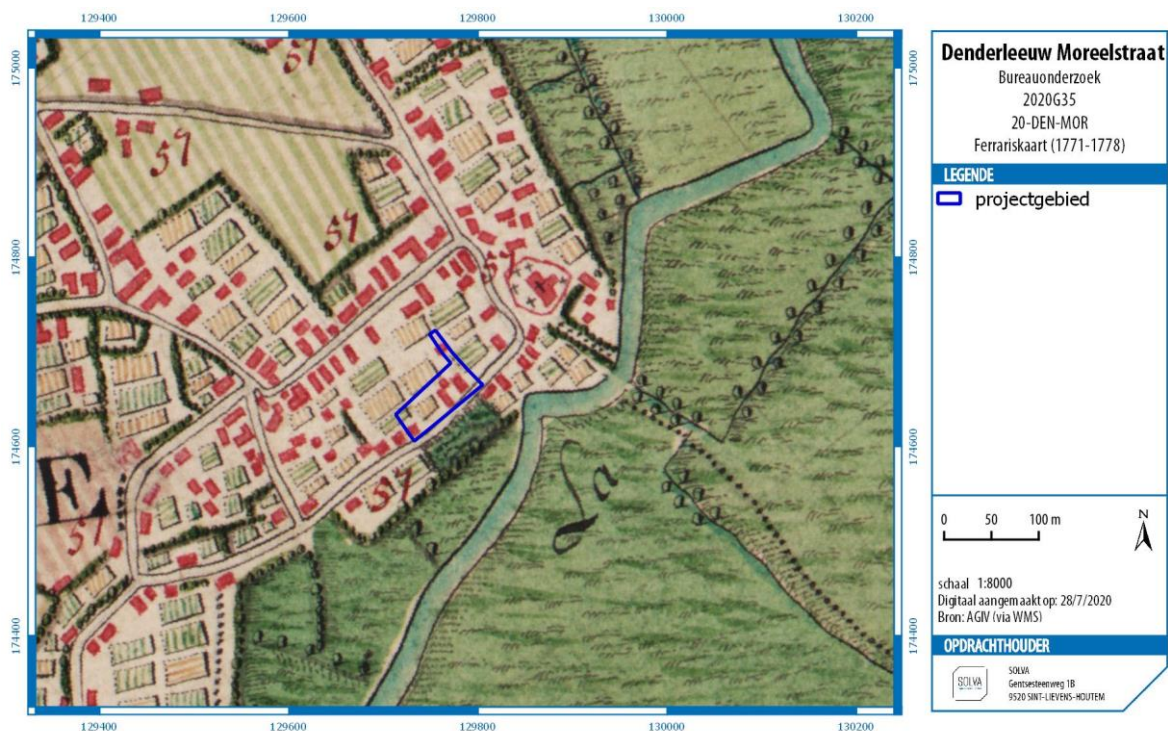
Op de Villaretk kaart is te zien dat het huidige tracé van het wegnnet nog steeds goed aansluit bij het verloop van de wegen in het midden van de 18e eeuw. Ter hoogte van het werkgebied zouden zich twee historische gebouwen.

Figuur 16: Uitsnede uit de Villaretk kaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018)

2.2.4.3.2 JOZEF JOHAN FRANS FERRARIS – KABINETSKAART DER OOSTENRIJKSE NEDERLANDEN EN HET PRINSBISDOM LUIK (1771-1778)

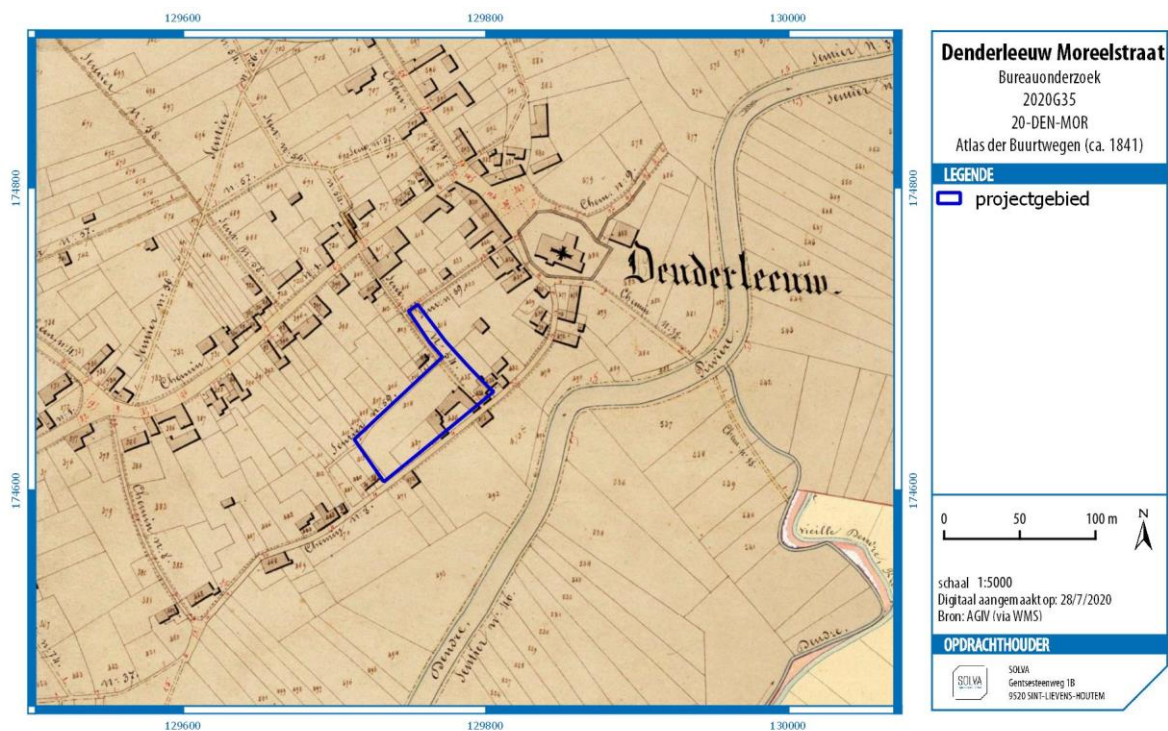
De Ferrariskaart biedt een gelijkaardig beeld aan dat van de Villaretkaart. De historische bebouwing lijkt verder uitgebreid te zijn op het projectgebied en in de omgeving. Het verloop van de Dender is grilliger dan de huidige toestand.

Figuur 17: Uitsnede uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018)

2.2.4.3.3 ATLAS DER BUURTWEGEN (CA. 1841)

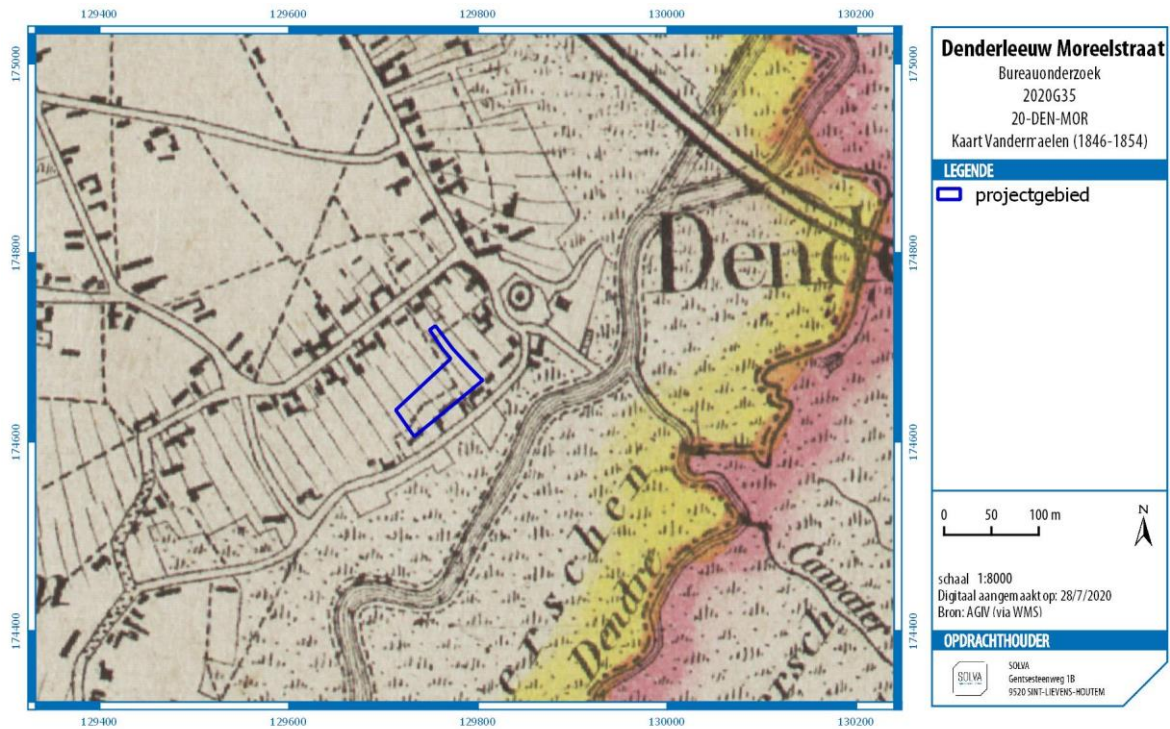
Op de Atlas der Buurtwegen is voor het eerst de percelering te zien. Verder biedt deze kaart weinig nieuwe informatie ten opzichte van de voorgaande historische kaarten.

Figuur 18: Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018)

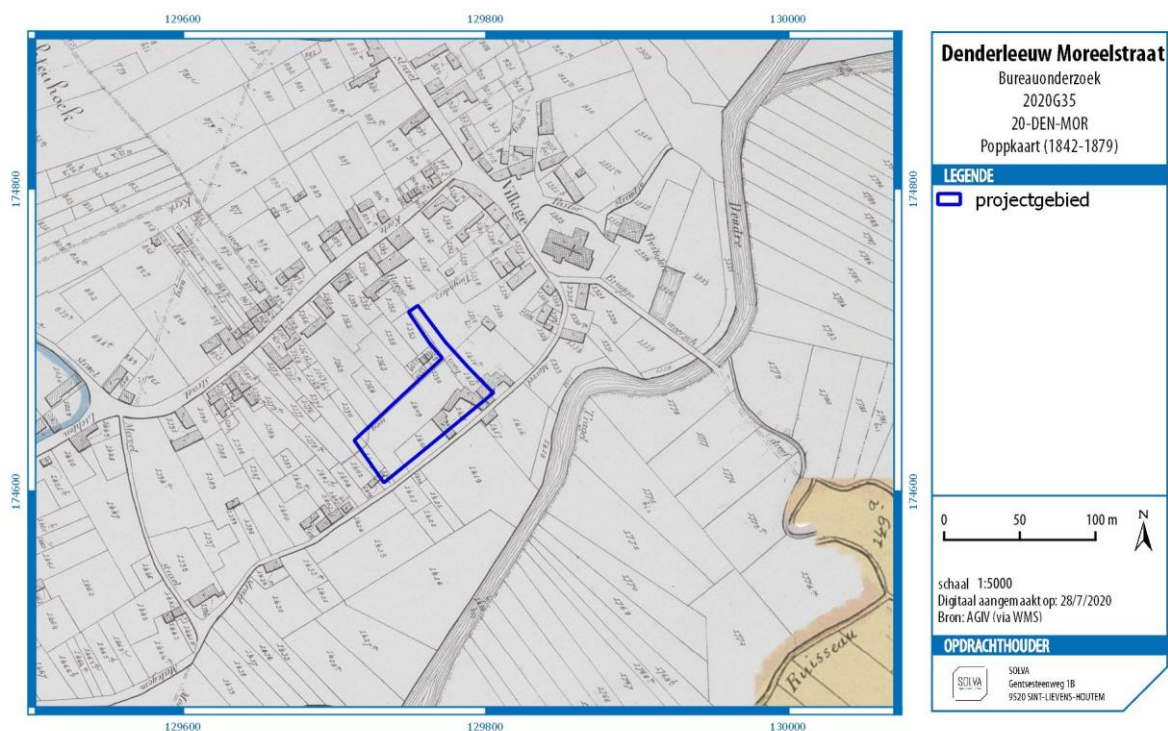
2.2.4.3.4 PHILIPPE VANDERMAELEN – CARTES TOPOGRAPHIQUES DE LA BELGIQUE (1846-1854)

De kaart Vandermaelen is minder gedetailleerd en biedt weinig verdere informatie ten opzichte van de voorgaande historische kaarten.

Figuur 19: Uitsnede uit de kaart Vandermaelen met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018)

2.2.4.3.5 PHILIPPE CHRÉTIEN POPP - ATLAS CADASTRAL PARCELLAIRE DE LA BELGIQUE (1842-1879)
Deze kaart biedt weinig nieuwe informatie ten opzichte van de voorgaande historische kaarten.

Figuur 20: Uitsnede uit de Poppkaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018)

2.2.4.3.6 RECENTE LUCHTFOTO'S

Op de recente luchtfoto's is te zien dat de omgeving verder en op grotere schaal werd ingericht. Op de luchtfoto uit 1971 wordt het duidelijk in welke mate het projectgebied zelf reeds is ingericht. Op de luchtfoto uit 1990 is te zien dat het projectgebied nagenoeg volledig is ingericht.

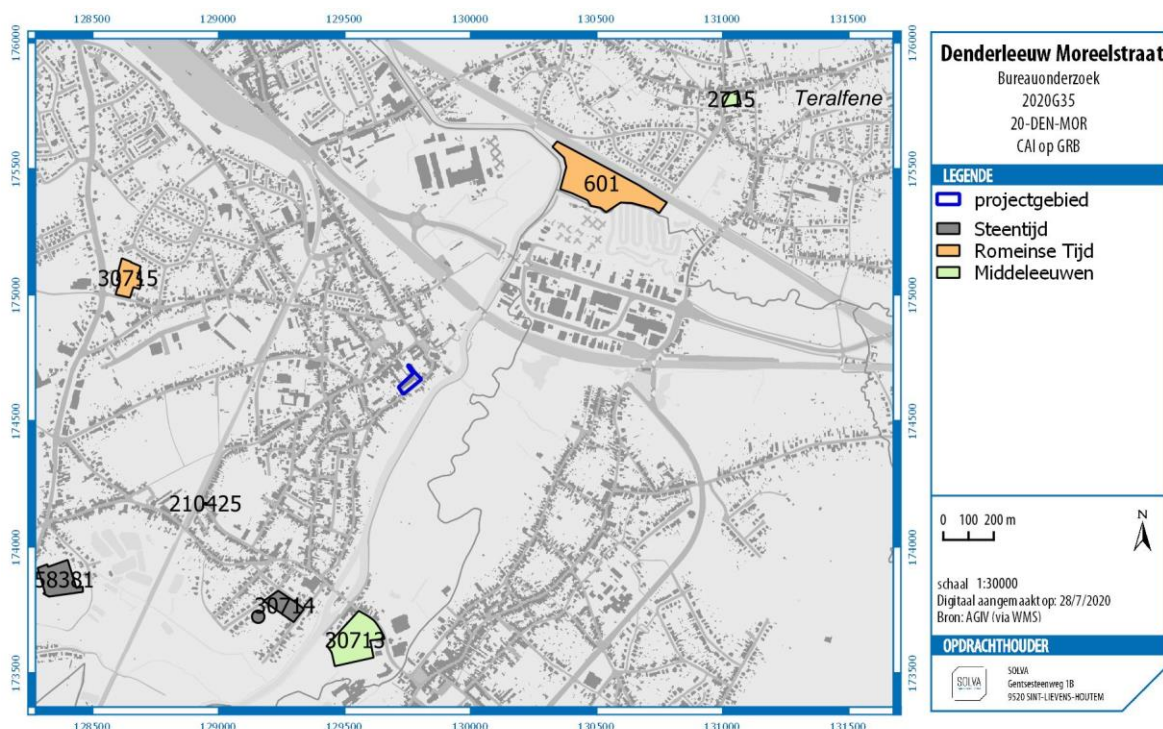
Figuur 21: Recente luchtfoto uit 1971 met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018)

Figuur 22: Recente luchtfoto uit 1990 met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018)

2.2.5 HET ONDERZOCHE GEBIED EN ZIJN OMGEVING IN ZIJN ARCHEOLOGISCH KADER

Voor het **projectgebied** zelf zijn geen archeologische vondsten of sites gekend.

Figuur 23: CAI op GRB met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV; digitaal aangemaakt op 28/7/2018)

In de **ruimere omgeving** van het projectgebied toont de centrale archeologische inventaris (**CAI**) weinig archeologische sites en vondsten. De dichtstbij gelegen site bevindt zich op ca. 1km afstand.

Ten noordoosten van de Moreelstraat, ter hoogte van de Alvinenberg (**CAI-locatie 601**), werd tijdens opgravingen in 1997 naar aanleiding van de aanleg van een waterzuiveringsstation een motte aangetroffen. Aangezien op deze site enkel Romeinse vondsten (bouw materiaal en scherf) en een Laat-neolithische klokbeke en scherven werden aangetroffen, wordt getwijfeld over de interpretatie van de site.

Ten westen van het projectgebied (**CAI-locatie 30715**) werd in 1938 een toevalsvondst van een 40-tal Romeinse munten gedaan, waaronder munten van Septimus Severus, Caracalla, Alexander Severus, Gordianus III, Gallienus, enz.

Ten zuiden van het projectgebied staat ook het 'Kasteel van Liedekerke' (**CAI-locatie 30713**) geregistreerd, waar tijdens de volle middeleeuwen een castrale motte gelegen zou geweest zijn. De Sanderuskaart toont hier later ook een burcht of kasteel. Ten slotte zijn ten zuiden van het projectgebied een aantal steentijdvondsten aangetroffen, waaronder een de losse vondst van verschillende silex (**CAI-locatie 30714**) en van een 7-tal afslagen (**CAI-locatie 158371**).

2.2.6 EEN DATERING EN INTERPRETATIE VAN HET ONDERZOCHE GEBIED

2.2.6.1 HET LANDSCHAPPELIJK KADER

Het projectgebied ligt aan de rand van de Dendervallei. De bodemkaart geeft geen concrete informatie over het projectgebied, maar de bodemassociatiekaart geeft blijk van natte alluviale gronden wat niet verwonderlijk is gezien de locatie van het terrein dichtbij de Dender. Ook de potentiële bodemerosiekaart geeft voor het projectgebied geen specifieke informatie, maar de dichtstbij gelegen percelen hebben een zeer lage kans op bodemerosie.

Heden is deze info verder irrelevant, gelet op de bebouwingsgraad van de omgeving.

2.2.6.2 DE MENSELIJKE AANWEZIGHEID

Heden is het projectgebied gelegen in een volledig bebouwde, semi-verstedelijkte omgeving (zie figuur 15).

In de ruimere omgeving van het projectgebied zijn sporen van menselijke aanwezigheid te vinden uit de Romeinse en middeleeuwse perioden.

Het projectgebied is gelegen nabij het feitelijke historische centrum van Denderleeuw. De Moreelstraat loopt door tot aan de kerk en kenmerkt zich op historische kaarten door enige lintbebouwing aan de rand van de historische kern. Ter hoogte van het projectgebied zijn dan ook een aantal gebouwen te zien op de historische kaarten, maar de recente luchtfoto's tonen aan dat deze oude structuren inmiddels volledig vervangen zijn door de huidige bebouwing. Ten gevolge van de aanleg van spoorwegen en een belangrijk station is de bevolking en bebouwing van Denderleeuw sterk aangegroeid, en kan de voorheen landelijke gemeente als een semi-verstedelijk gebied omschreven worden.

In de vroege 20e eeuw, vóór WOII, zou zich ter hoogte van het projectgebied tijdelijk een kerkhof bevonden hebben, dat diende als tijdelijke vervanging van het kerkhof rond de kerk. Op negentiende eeuwse kaartmateriaal of bronnenmateriaal is van het kerkhof nog geen sprake.

Heden is het projectgebied volledig verhard en grotendeels bebouwd door technische loodsen. Daarbij werd in belangrijke mate in de natuurlijke helling ingegraven, om zo de sterk aflopende helling naar de Dender toe deels te milderen. De aanwezige gebouwen zijn dan ook deels in de helling 'ingegraven', wat goed te merken is aan de noordoostzijde, waar een weg het projectgebied begrenst (zie figuur 8).

2.2.7 DE VERWACHTING TEN AANZIEN VAN ARCHEOLOGISCH ERFGOED

2.2.7.1 EEN GEMOTIVEERDE TEKSTUELE VERWACHTING TEN AANZIEN VAN DE AANWEZIGHEID EN AARD VAN HET ARCHEOLOGISCH ERFGOED OP HET ONDERZOCHE TERREIN

➤ *Aanwijzingen voor het archeologisch potentieel, landschapshistoriek en gebruiksevolutie*

Het projectgebied bevindt zich in een landschappelijke zone met een archeologisch potentieel, dat vooral rond de dorpskern gedocumenteerd is. De gekende archeologische gegevens hebben aangetoond dat er nog geen archeologische sites gekend zijn op het projectgebied zelf. Het historisch kaartmateriaal toont echter wel aan dat er reeds sinds de helft van de 18e eeuw bebouwing aanwezig is op het projectgebied. De nabijheid van de kerk maakt dat deze zone tot de directe omgeving van de historische kern kan gerekend worden.

De historische bebouwing moet verdwenen zijn naar het einde van de 19e en vroege 20e eeuw, aangezien het terrein in deze periode tijdelijk gebruikt is geweest als kerkhof. Dit kerkhof werd nog vóór de Tweede Wereldoorlog opgegeven, waarna de terreinen ingenomen werden voor bebouwing. In recentere periodes werden de terreinen tot slot volledig ingericht en grotendeels afgegraven met het oog op de aanleg van technische loodsen.

De omliggende percelen lijken vooral gebruikt geweest voor bewoning en werden net zoals het projectgebied zelf in grote mate ingericht in de loop van de 20e eeuw.

Gelet op de hoge en ingrijpende mate van recente vergravingen (afbraak historische bebouwing, aanleg en ruiming kerkhof, herinrichting voor bebouwing en loodsen, ...) kan gesteld worden dat de ondergrond in zeer sterke mate is geroerd of zelfs is afgegraven, waardoor een eventueel archeologisch potentieel sterk aangetast is.

➤ *Wat is de impact van de geplande werken?*

De parking zal in een terrasstructuur met 2 niveaus gerealiseerd worden. De parking zal uit drie parkeerstroken bestaan, aangelegd met waterdoorlatende klinkers, met inritten aangelegd in asfalt. Daarnaast wordt ook ruimte voorzien voor een aantal voetwegen, aangelegd met waterdoorlatende klinkers, gekaderd in een groene zone.

De bestaande muur rondom de site zal behouden worden, maar zal worden verstevigd door middel van het plaatsen van keerwanden die verankerd worden in een gewapende betonnen sokkel.

Daarnaast zal er, om tegemoet te komen aan de hoogteverschillen op het terrein, over een grote oppervlakte grond aangevuld worden voor de realisatie van de bovenste parking (2741m³). Op het lager

gelegen deel van het terrein zal daarentegen een beperkte hoeveelheid grond afgegraven worden (360,25m³).

- *Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site op lokaal, regionaal en op Vlaams niveau?*

Er zijn een aantal gegevens die het mogelijk maken om de verwachting ten aanzien van archeologisch erfgoed in te schatten. Ons baserend op landschappelijke gegevens, cartografisch materiaal en historische bronnen kunnen we in deze fase een hypothetisch **verwachtingspatroon** formuleren voor het projectgebied.

- Het projectgebied ligt aan de rand van de historische dorpskern van Denderleeuw. De omliggende percelen lijken voornamelijk gebruikt geweest te zijn voor **bewoning**.
- Er zijn **geen archeologische sites gekend binnen het projectgebied**. In de ruimere omgeving werden zijn wel sporen van vroegere menselijke activiteit aangetroffen uit de Romeinse periode en middeleeuwen.
- Op basis van de historische kaarten kunnen we stellen dat de **huidige straattracés** in de omgeving deels **teruggaan tot minstens de 18de eeuw** (en wellicht vroeger). Binnen het projectgebied staat sinds het midden van de **18e eeuw tot het midden van de 19e eeuw bebouwing** gekarteerd. Deze bebouwing moet ten laatste gesloopt zijn in de late 19de - vroege 20ste eeuw, aangezien het terrein in deze periode tijdelijk gebruikt is geweest als kerkhof.
- Het projectgebied zelf en de aansluitende omgeving is na opgave van het kerkhof ten slotte in de loop van de twintigste eeuw **in zeer sterke mate ingericht**, met name door de heden **nog bestaande bebouwing** en verharding. Daarbij werd de natuurlijke helling deels afgegraven en de aanwezige loodsen deels in de helling aangelegd.
- Er kan redelijkerwijze aangenomen worden dat bovenvermelde intensieve ingrepen de originele bodem tot grote diepte zwaar heeft aangetast (afbraak, inrichting en ruiming van begraafplaats, herinrichting met afgraving, herfunderingen, verharding, ...).
- De geplande werken omvatten de **aanleg van een parking**, nadat de huidige bebouwing gesloopt is. Hiertoe zal 2741m³ grond aangevuld moeten worden aan de noordelijke kant van het terrein, en ca. 360m³ afgegraven worden aan de zuidelijke kant om de terrasstructuur te realiseren. Daarnaast wordt de bestaande muur tussen beide niveaus verstevigd met keerwanden en worden inritten, parkeerstroken, voetwegen en groene zones aangelegd. Naar verwachting zal dit **geen bijkomende impact ten opzichte van de reeds bestaande versterking** impliceren, gelet op de reeds sterke inrichting die het projectgebied heeft ondergaan

Aangezien de geplande werken een **bodemingreep** hebben in een **reeds zeer sterk ingericht terrein**, kan redelijkerwijze aangenomen worden dat er binnen het gabarit van de werken **amper tot geen kennisvermeerdering kan verwacht worden**.

- *Is er verder vooronderzoek noodzakelijk en welke vorm dient dit aan te nemen?*

Bovenstaande argumenten in acht genomen, kan besloten worden dat **verder archeologisch vooronderzoek niet aangewezen** is. Dit advies stelt noch de initiatiefnemer, noch zijn (onder)aannemers vrij van de in artikel 5.1.4 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 bedoelde meldingsplicht.

2.2.7.2 AFBAKENING VAN ZONES WAAR GEEN ARCHEOLOGISCH ERFGOED AANWEZIG IS OF VERWACHT WORDT
Niet van toepassing.

2.2.7.3 AFBAKENING VAN ZONES WAAR ARCHEOLOGISCH ERFGOED VASTGESTELD IS OF VERWACHT WORDT
Niet van toepassing.

3 BIBLIOGRAFIE

3.1 LITERATUUR

Agentschap Onroerend Erfgoed (2020) Dorpskern Denderleeuw [online] <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/300409> (Geraadpleegd op 08-07-2020)

Agentschap Onroerend Erfgoed (2020) Gesloten hoeve [online] <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/75901> (Geraadpleegd op 14-07-2020)

Agentschap Onroerend Erfgoed (2020) Herenhuis [online] <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/75900> (Geraadpleegd op 14-07-2020)

SEVENANT M., MENSCHAERT J., COUVREUR M., RONSE A., ANTROP M., GEYPENS M., HERMY M. EN DE BLUST G. (2002) *Ecodistricten: Ruimtelijke eenheden voor gebiedsgericht milieubeleid in Vlaanderen. Deelrapport II: Afbakening van ecodistricten en ecoregio's: Verklarende teksten*. Onuitgegeven rapport.

3.2 WEBSITES

Laatste raadpleging op 16/07/20

<https://www.dov.vlaanderen.be>

<https://www.geopunt.be>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

<https://geo.onroenderfgoed.be>

<https://maps.google.be>

<http://www.cartesius.be>

<http://cai.onroenderfgoed.be/>